

MARA-asetuksen ja soveltamisohjeen kehittämistarpeita

Muistio 8.12.2020, Jani Häkkinen, Outi Pyy, Jani Salminen & Jussi Reinikainen

Sisällys

1	Selvityksen taustaa.....	2
2	Taustaselvitykset ja niiden tulokset	2
2.1	MARA-rekisteröinti-ilmoitukset.....	2
2.2	Webropol-kysely kehittämistarpeista.....	4
2.3	MARA-koulutus ja -keskustelutilaisuuksien palaute.....	7
3	Yhteenveto havaituista kehittämistarpeista.....	10
3.1	Ammattimainen ja laitostyö sekä pienimuotoisen käytön määrittely.....	10
3.2	Pienimuotoinen käyttö – ELY-keskus vs. kunta	10
3.3	Viranomaisten vaihtelevat käytännöt.....	11
3.4	Jälkivalvonta	11
3.5	MARA-kriteereiden käyttö	11
3.6	MARA-jättemateriaalien asian käyttö	12
3.7	Laadunhallinta.....	12
3.8	Uudet MARA-jättemateriaalit ja materiaalien sekoittaminen.....	13
3.9	Materiaaleihin liittyvät ongelmat	13
3.10	Pohjaveden pinnan osoittaminen	13
3.11	MARA-asetuksen ja soveltamisohjeen kääntäminen.....	13
LIITE 1.	Webropol-kysely: MARA-asetuksen soveltamisen haasteet	14

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

6 Aika

Uudenmaan liita
Nylands förbund

1 Selvityksen taustaa

Kestävää kiertotaloutta on edistetty sujuvoittamalla sääntelyä, kuten ympäristönsuojelulain (527/2014, YSL) rekisteröintimenettelyn soveltamisalaa laajentamalla. Vuonna 2018 tuli voimaan uudistettu Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (MARA-asetus, 843/2017). Asetuksessa määritellään vaatimukset, joiden täytyessä asetuksen soveltamisalaan kuuluvien jätteiden hyödyntämiseen ei tarvita ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa. Näiden vaatimusten täytyminen osoitetaan ympäristöluvan sijaan hyödyntämistä koskevassa rekisteröintimenettelyssä. Samalla asetuksen muutoksella lavennettiin voimassa olleen MARA-asetuksen (VNa 591/2006) soveltamisalaa laajentamalla jätemateriaalien ja hyödyntämiskohteiden valikoimaa. Lähes kolmen vuoden aikana on kertynyt käyttökokemuksia sekä MARA-asetuksen että siihen liittyvän soveltamisohjeen käytöstä.

Tässä selvityksessä kerättiin tietoa viranomaisille toimitetuista rekisteröinti-ilmoituksista, niiden sisällöstä ja käsittelystä sekä viranomaisten ja toiminnanharjoittajien palautetta MARA-asetukseen ja ohjeistukseen liittyvistä haasteista ja kehitystarpeista. Muistio on kirjoitettu osana CircVol- (Suurivolyymisten sivuvirtojen ja maamassojen hyödyntäminen kaupungeissa) ja SUJUTUS-hankkeita.

2 Taustaselvitykset ja niiden tulokset

Tähän muistioon on koottu palaute, joka saatiin osana kolmea MARA-koulutusta (luku 2.3). Tilaisuudet järjestettiin verkossa 2.4.2020, 24.9.2020 sekä 23.10.2020. Ennen toista koulutustilaisuutta osallistujilta pyydettiin ennakkokysymyksiä, joihin esitysten aikana pyrittiin vastaamaan. Ennen kolmatta koulutustilaisuutta toteutettiin Webropol-kysely MARA-asetuksen soveltamisen haasteista (luku 2.2). Koulutuksien aikana ja niiden jälkeen osallistujilla oli lisäksi mahdollisuus keskustella SYKEN asiantuntijoiden kanssa. Muistiossa ovat mukana myös sähköpostin välityksellä SYKEN asiantuntijoille tulleet kommentit.

Lisäksi SYKE kävi vuonna 2019 läpi viranomaisjärjestelmään rekisteröityjä MARA-ilmoituksia neljän 6-Aika kaupungin osalta: Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu. Tässä selvityksessä keskityttiin arvioimaan erityisesti MARA-rekisteröinti-ilmoitusten laadunhallintaa ja sen säädöksenmukaisuutta. Samalla kerättiin tietoa asetuksessa ja ohjeistuksessa havaituista kehittämistarpeista. Selvityksen tulokset on kirjattu osaksi tätä muistiota (luku 2.1).

MARA-koulutus ja -keskustelutilaisuuksien palaute -luvussa 2.3 esitetyt näkemykset ja tulkinnat ovat tilaisuuksiin osallistuneiden, ei SYKEN asiantuntijoiden. Kirjaamalla mm. Teams-tilaisuuksien Chat-keskustelua osaksi muistiota on haluttu tuoda muistiossa esiin eri toimijoiden tulkintaa säännöksistä ja alan toiminnasta. Koska tiedot on koottu eri tavoin ja usealta taholta, seuraavien kappaleiden tuloksissa esiintyy myös runsaasti toistoa ja päällekkäisyyttä.

Muistion luvussa 3 on kooste MARA-asetuksen soveltamiseen liittyvistä haasteista ja kehittämistarpeista.

2.1 MARA-rekisteröinti-ilmoitukset

SYKEN tekemässä selvityksessä läpikäytiin yhteensä 59 aikavälillä tammikuusta 2018 (uudistetun asetuksen voimaantulo) vuoden 2019 syyskuuhun asti. Ilmoituksista 55 koski betonimurskeen hyödyntämistä. Näistä muutamissa mukana oli myös tiilimursketta. Muita hyödynnettyjä materiaaleja olivat kuona, asfalttijäte ja biopolton tuhka.

MARA-asetuksen mukaan jätteen hyödyntäminen edellyttää sen ympäristö- ja teknisen kelpoisuuden selvittämistä. Lisäksi asetuksessa on säädetty jätemateriaalikohtaiset vaatimukset näytteenotolle, määrittelyille ja analyysimenetelmille. Liukoisuus- ja kokonaispitoisuusmäärittelyt tulee kookoanalyysille tehdä akkreditoidussa laboratorioissa asetuksessa säädettyin tai niitä vastaavin menetelmin. Rakennus- ja purkutoiminnasta peräisin olevasta betoni- ja tiilimurskeista tulee selvittää myös materiaalijakauma, kelluvat ja muut epäpuhtaudet (ns. uusiokiviaineksen luokittelutesti) EN-standardin EN 933-11 mukaisesti.

Tampereen MARA-rekisteröinti-ilmoitukset (7 kpl:tta) olivat tehty hyvin ja koskivat paria poikkeusta lukuun ottamatta kaikki samaa käyttökohdetta, raitiotietä.

Turussa MARA-ilmoituksia tehtiin 15, joista 14 koski betonimursketta. Ilmoitetuista tapauksista vain 8 oli johtanut varsinaiseen rekisteröintiin. Tulosten perusteella havaittiin, että lähinnä suuret toimijat osaavat tämän prosessin ja rekisteröinti-ilmoituksen teon. Turun alueella parissa tapauksessa jätemäärä olivat olleet sen verran pieniä, että asia oli siirretty kaupungin päätettäväksi.

Helsingissä kaikissa tapauksissa MARA-rekisteröinti-ilmoitus oli hyväksytty viimeistään täydennyksien jälkeen. Yksi tapaus oli siirretty kaupungin päätettäväksi hyödynnettäväksi suunnitellun materiaalin vähäisen määrän tähden. Suurin osa (17/19) ilmoituksista koski betonimurskeen hyödyntämistä. Lisäksi oli yksittäiset tapaukset, joissa hyödynnettävänä oli ollut kuonaa ja murskattua asfalttia. Pääasiassa laadunvarmistus on hoidettu säädöksen mukaisesti.

Oulussa ilmoituksia oli tehty 18, joista 17 koski betonimursketta. Näistä neljässä oli mukana myös tiilimursketta (samaa erää eri osoitteisiin). Yksi tapaus oli puuperäisen polton lentotuhkaa. Kyseinen ilmoitus oli tehty vanhentuneelle kaavakkeelle, täydennetty myöhemmin uudella, mutta kyseistä rekisteröintiä ei löytynyt tätä selvitystä tehtäessä. Yhdessä tapauksessa oli kyse pienimuotoisesta hyödyntämisestä (200 tonnia), ja yhdestä tapauksesta ei löytynyt hyväksyntään tai hylkystä. Kaikki muut ilmoitukset on kuitenkin hyväksytty täydennysten jälkeen (15/18).

Kaikkien kaupunkien esimerkit osoittavat, että päätöksenteossa hyödyntämisen määrä – ei sen ammattimaisuus – on toiminut kriteerinä asetuksen soveltamisen suhteen.

Keskeisiä tuloksia

Hyväksytyissä ilmoituksissa oli laadunvarmistus, selvitys ympäristö- ja teknisestä kelpoisuudesta dokumentoitu hyvin. Usein kyseessä oli alihankintaketju, jossa konsultti/insinööritoimisto oli koonnut vaaditut asiakirjat. Suurilla yrityksillä on laadunvalvontakäsikirjat, joissa kuvataan menettelytavat harmonisoidun tuotestandardin mukaisen laadunvarmistusjärjestelmän noudattamiseksi. Ne täyttävät MARA-asetuksen mukaiset vaatimukset laadunhallinnalle. Jätteen ympäristökelpoisuus tutkittiin edustavista kookoanalyysistä; vähintään 1 näyte / 10 000 tn jätettä, jossa näyte muodostui vähintään 20 osanäytteestä. Näytteet otettiin kasoista purku-, erottelu- ja murskaustyön päätyttyä. Sertifioitu näytteenottaja otti näytteet, jotka tutkittiin akkreditoidussa laboratorioissa (liukoisuus- ja ravistelutestit standardien mukaan).

Toistuvina puutteina tai lisätietopyyntöinä esiintyi kuitenkin monia laadunhallintaan liittyviä seikkoja. Viranomaiselle oli jäänyt mm. epäselväksi, miten liitteenä toimitetut tutkimustulokset kuvasivat ko. kohteeseen luovutettavaa jätettä. Ilmoituksen liitteenä ei ollut toimitettu analyysituloksia jätteen sisältämistä haitallisista aineista ja muista ominaisuuksista. Raporteista ei ollut käynyt ilmi, oliko

näytteet otettu uuden asetuksen liitteen 3 mukaisesti. Raporteista oli puuttunut näytteenottosuunnitelmaliiite sekä kuvaus näytteenotosta laadunvalvontaraportteineen. Lisäksi saattoi puuttua esim. selvitys jätteen teknisestä kelpoisuudesta maarakentamiskohteeseen.

Muita puutteita olivat muun muassa kiinteistön omistajan suostumus jätteen sijoittamiselle omistamalleen kiinteistölle taikka hyödyntämipaikkaa koskeva asemapiirros tai kartta, josta käy ilmi jätettä sisältävän rakenteen sijainti. Ilmoituksen mukana oli toimitettu näytetuloksia, mutta niiden osalta ei kuitenkaan selvinnyt, millaista jäte-erää ne edustivat tai mistä ko. jätteet olivat peräisin. Lisäksi puuttui tieto betonijäte-erän koosta tai määritykset materiaali jakaumasta, kelluvista tai muista epäpuhtauksista. Jätteen luovuttajan laadunhallintajärjestelmässä saattoi olla puutteita. Siitä saattoi puuttua esimerkiksi näytteenoton kuvaus tai selvitys, miten jätteet varastoidaan niin, että kunkin jäte-erän alkuperä ja syntyajankohta voidaan tarkistaa jälkikäteen. Aina ei ollut saatavilla näytteenottosuunnitelma tai tietoa, miten näytteenotto on järjestetty ja kenen toimesta.

Näiden lisäksi **epäselvyyksiä** oli välivarastointiin tarkoitettujen alueiden tiedoissa ja niiden luissa. Joissakin tapauksissa tarvittiin lisäselvityksiä maarakentamiskohteen sijainnista tai mihin suunnitelmaan, lupaan tai ilmoitukseen jätteiden käyttö maarakentamisessa perustuisi. Eräistä ilmoituksista puuttui myös periaatepoikkileikkauskuva. Pelkkä asemakuva ei säädöksen mukaan ole riittävä tieto suunnitelmallisuudesta. Mukana oli myös tapaus, jossa liitteenä ollut analyysitodistus koski pienempää jäte-erää kuin mitä aiottiin hyödyntää. Joistakin ilmoituksista ilmoituslomakkeesta puuttuivat rastit melkein jokaisesta kohdasta sekä lähes kaikki vaadittavat liitteet.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että MARA-ilmoituksien teossa ei näyttäisi olevan ongelmia asiaan perehtyneillä suurilla toimijoilla ja vakiintuneilla ketjuilla (maanrakennustoimija + konsultti + laboratorio). Usein kyseessä olivat samat jätteen luovuttajat, jolloin mittaukset tehtiin aina samoissa laboratorioissa. Toisaalta osa hakijoista ei ollut täysin ymmärtänyt laadunhallinnan vaatimuksia, jolloin myös ilmoitukset olivat hyvin puutteellisia.

Myös viranomaisten käytännössä oli eroja. Toisaalla täydennyksiä on pyydetty melko viralliseen sävyyn. Toisissa kaupungeissa turvaututtiin enemmän sähköpostien vaihtoon, jolloin annetaan korjausehdotuksia ehkä ohjaavampaan sävyyn.

Läpikäytyt ilmoitukset koskivat lähes kaikki betonია. Tämä voi johtua osin selvityksen aluerajauksesta: selvitys rajattiin neljään suureen kaupunkiin. On mahdollista, että muunlaisia jätevirtoja syntyy ja hyödynnetään suurempien kaupunkien ulkopuolella.

2.2 Webropol-kysely kehittämistarpeista

Kyselyn tavoitteena oli tunnistaa, millaisia ongelmia ja haasteita MARA-asetuksen soveltamisessa on esiintynyt viranomaisten tai toiminnanharjoittajien näkökulmasta. Kyselyllä selvitettiin, miten MARA-asetuksen soveltamisohje on toiminut ja miten sitä tulisi selkeyttää ja jatkokehittää. Vastausten toivottiin tuovan selkeyttä siihen, mihin soveltamisohjeen kohtiin erityisesti toivotaan tarkennuksia. Lisäksi kyselyllä pyrittiin selvittämään, onko MARA-asetus lisännyt jättemateriaalien hyödyntämistä kiertotaloutta edistävällä tavalla sekä onko MARA-uudistus kehittänyt asioita positiiviseen suuntaan. Tavoitteena oli myös tunnistaa mahdollisia esteitä jätteiden hyötykäytölle.

Kysely toteutettiin kahden projektin yhteistyönä. Ympäristöministeriön rahoittamassa Sujuvoittamis-säännökset ja MARA-tuki (SUJUTUS) -hankkeessa tavoitteena oli tukea MARA-asetuksen soveltamista valtakunnallisesti käytäntöjen yhtenäistämiseksi ja hyvien toimintatapojen löytämiseksi ja jakamiseksi. CircVol-hanke puolestaan pyrkii tukemaan MARA-asetuksen ohella rakentamisen yhtey-

dessä syntyvien maa-ainesjätteiden hyödyntämistä koskevan asetuksen (ns. MASA-asetus) jatkokehitystä. Projektia rahoittavat Suomen rakennerahasto-ohjelma Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), kuutoskaupungit ja muut hanketoteuttajat sekä Suomen ympäristökeskus.

Kyseisen webropol-kyselyn vastaukset kerättiin ja käsiteltiin anonyymisti. Kysely sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Kysymyksiä oli yhteensä 26 kappaletta. Kysymykset vastauksineen ovat liitteenä 1.

Keskeisiä tuloksia

Suurin osa vastaajista oli ELY-keskuksien tai kuntien/kaupunkien virkamiehiä, mutta mukana oli myös yritysten edustajia. Suurin osa vastaajista (yli 70 %) katsoi, että MARA-asetuksen uudistaminen oli onnistunut. Kuitenkin jopa 40 % vastaajista oli sitä mieltä, että toiminnanharjoittajilla ja viranomaisilla ei ole hyvin tiedossa, minkälainen jätemateriaalien hyödyntäminen kuuluu MARA-asetuksen mukaiseen soveltamisalaan. MARA-asetuksen mukaisia käyttökohteita koettiin löytyvän yleensä alueelta helposti, joskin osa vastaajista oli tästä eri mieltä. Lähes 60 % vastauksista oli sitä mieltä, että asetuksen mukaisia materiaaleja on tarjolla sopivasti, kun taas 18 % vastaajista oli sitä mieltä, että materiaaleja on tarjolla joko liikaa tai liian vähän. Kysyttäessä, onko MARA-asetus auttanut vähentämään neitseellisen maa- ja kiviaineksen käyttöä vastaukset jakautuvat, vaikkakin suurimman osan mielestä näin on kuitenkin käynyt. Suurin osa kyselyyn vastanneista koki MARA-asetuksen edistyneen jätemateriaalien kiertotalouden mukaista hyödyntämistä.

MARA-asetuksen mukaisista jätemateriaaleista eniten hyödynnettyjä ja rekisteröityjä olivat betoni-murske sekä kevytbetoni- ja kevytsorajätteet ja asfalttimurske tai -rouhe ja tiilimurske. Myös muita materiaaleja, erityisesti lento- ja pohjatuhkaa sekä kokonaisia renkaita ja rengasrouhetta, oli käytetty paljon. Jätemateriaalien käyttökohteina olivat yleisemmin kentät ja väylät, mutta niitä oli käytetty myös valleissa ja pohjarakenteissa.

Kysyttäessä, osataanko MARA-ilmoitukset täyttää hyvin, vastaukset jakautuvat. Yleisimpiä rekisteröinti-ilmoituksen puutteita olivat, että jätettiin kertomatta, mihin suunnitelmaan, lupaan tai ilmoitukseen jätteiden käyttö maarakentamisessa perustuu. Usein myös näytteenottosuunnitelma uupui tai havaittiin puutteita jätemateriaalien laadunhallinnassa ja/tai selvityksessä jätteen teknisestä kelppoisuudesta. Ongelmia esiintyy myös määrittäessä rakenteen etäisyyttä pohjaveden pintaan.

Avovastauksissa tuotiin esille huoli MARA-asetuksen piiriin kuuluvien jätemateriaalien epäasiallisesta käytöstä. MARA-asetuksen mukaisen jätteiden hyödyntämisen ja ”ei-aidosti tarvelähtöisen” jätemateriaalin käytön raja on toisinaan häilyvä. Vaikka hyödyntämiskohde täyttäisi MARA-asetuksen vaatimukset, jossain kohteissa epäiltiin, että kyse olisi pikemminkin jätteiden loppusijoittamisesta ilman tosiasiallisesta maarakentamisesta lähtevää tarvetta; jätteen haltijat ”keksivät” rakenteita, joihin pystyy sijoittamaan MARA-jätteitä. Valleja rakennetaan näkö- tai melusteiksi taikka metsäautoteitä rakennetaan, vaikkei edellä mainituille näyttäisi olleen tarvetta kyseisissä kohteissa. MARA-asetuksen raja-arvoja saatetaan käyttää myös ympäristöluvan perusteena kohteissa, joissa tosiasiallisesti on kysymys jätteiden loppusijoittamisesta. Lisäksi tunnistettiin tapauksia, joissa MARA-asetusta yritetään soveltaa rakentamiskohteisiin ja jätteisiin, jotka rajautuvat asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

MARA-rekisteröinti-ilmoitus tukee vain yhden jätteen luovuttajan toimia. Usein maarakentamiskohdeissa hyödynnetään useamman jätteen luovuttajan materiaaleja. Viranomaisten näkökulmasta haasteena on myös ilmoitusten ketjuttaminen, jolloin samalle kiinteistölle tehdään useita MARA-rekisteröinti-ilmoituksia.

Vastaajilta kysyttiin, miten MARA-asetuksen soveltamisessa havaittuja ongelmia tulisi pyrkiä korjaamaan. Vastauksissa ehdotettiin soveltamisohjeen päivittämistä ja sähköisen asioinnin kehittämistä. Soveltamisohjeeseen esitettiin lisättäväksi nykyistä tarkempi kuvaus pienimuotoisesta hyödyntämisestä, jolloin kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset voisivat hyväksyä hyödyntämisen omavalvonnalla. Erityisesti toivottiin jätteen käsittelyn ammattimaisuuden tai laitospitoisuuden selkeää määrittelyä soveltamisohjeeseen, jotta linjaukset saataisiin yhtenäiseksi ja toiminnanharjoittajia kohdeltaisiin tasapuolisesti. Lisäksi loppuraportointi olisi saatava kattavammaksi.

Jälkivalvontaan toivotaan viranomaisille resursseja.

MARA-asetuksen mukaisten jätemateriaalien käytölle mainittuja esteitä ei osassa alueita ollut ja osalla taas oli. Esteinä mainittiin

- soveltuvien rakentamiskohteiden puuttuminen,
- aikataululliset ongelmat,
- materiaalien saatavuus ongelmat,
- korkeat haitta-ainepitoisuudet ja
- asenteelliset ongelmat.

Vastaajat mainitsivat mm. että julkisissa hankkeissa saatetaan kieltää MARA-asetuksen mukaisten jätteiden hyödyntäminen, vaikka kohde olosuhteiltaan soveltuisi ns. MARA-kohteeksi. Joissakin hyödyntämiskohteissa, joissa hyödynnettävän jätteen korkeat haitta-ainepitoisuudet olisivat vaatineet rakenteen asfaltointia, hyödyntämistä ei tästä syystä toteutettu. On myös tapauksia, että hankkeissa ei ollut mahdollista odottaa materiaalien testaamista ja ilmoituksen käsittelyä, mistä syystä kohteessa käytettiin jätemateriaalien sijaan neitseellisiä luonnonmateriaaleja. Myös pohjaveden pinnan taso saattoi estää hyödyntämisen; ei pystytty todentamaan, että riittävä etäisyys pohjaveteen toteutuu. Haasteita oli myös rannikkoalueiden savimailla, joissa sora- ja harjumuodostumat saattavat sijaita osin savikerrosten alla ja joissa syntyy paineellista pohjavettä. Vedenhankinnan kannalta käyttökelpoisimmat pohjavesivarat sijaitsevat lajittuneissa sora- ja hiekkakerrostumissa, kuten harjuissa ja suurissa reunamuodostumissa. Etenkin rannikkoalueella tällaisia sora- ja hiekkamuodostumia on vähän ja ne ovat pinta-alaltaan pieniä sekä sijaitsevat osin laajojen savikerrosten alla. Myös esimerkiksi asfalttirouheen hiilivetyjakeiden C10–40 osalta asetetut raja-arvot ylittyvät helposti; suurin osa voi olla ns. raskaita jakeita eli peräisin bitumista eikä tällöin ole kyse esim. bensiinin haitta-aineista.

Edelleen kysymys käytettävän materiaalin minimimäärästä ja toimivaltaisesta viranomaisesta. Joitakin kohteita "pallotellaan" kunnan ja ELY-keskuksen välillä, kun ei ole selvää, millä hallinnollisella menettelyllä hankkeeseen liittyvä päätös pitäisi tehdä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole halua käsitellä asiaa, ja ELY-keskus puolestaan pitää jätemateriaalin määrää liian pienenä MARA-menettelyyn. Tällöin MARA-asetukseen liittyvä toimivalta on vain ELY-keskuksella, joka siirtää ilmoituksia käsiteltäväksi kuntaan vedoten jätteen "vähäiseen määrään". Vähäiseksi määräksi on ilmoitettu esim. 500 tonnia. Toiminta saattaa kuitenkin olla suunnitelmallista ja ammattimaista. Pienimuotoisen hyödyntämisen raja on erityisesti epäselvä niissä kunnissa, joissa asiasta ei ole säädetty kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Soveltamisohjeessa asiaa avata esimerkiksi kuvaamalla, miten pienimuotoisen hyödyntämisen voisi määrittellä kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä.

Kysyttäessä MARA-soveltamisohjeen selkeydestä ja liiasta tulkinnanvaraisuudesta vastaukset menevät selvästi ristiin. Vastaajista suurin osa piti ohjetta selkeänä, mutta totesi siinä siltikin olevan liikaa tulkinnanvaraisuutta. Eniten tulkinnanvaraisuutta ja muutostarpeita liittyy jätteen suunnitelmalliseen hyödyntämiseen ja suunnitelmallisuuden osoittamiseen, ammatti- tai laitospitoisuuden määrittelyyn sekä jätteen laadunhallintaan ja -varmistukseen ja pohjaveden pinnan osoittamiseen. Kuten

aiemmissakin kohdissa on todettu, vastaajat toivoivat tarkempaa määrittelyä pienimuotoiselle hyödyntämiselle. Jätteen käsittelyn ammattimaisuuden tai laitospaisuuden tulkinnasta tulisi saada esim. ministeriön virallinen kannanotto tai selvitys soveltamisohjeeseen.

Ohjeeseen ehdotettiin lisättäväksi esimerkkejä, jotka avaisivat käytännön esimerkeillä tulkinnanvaraisia tilanteita ja seikkoja.

Soveltamisohjeeseen toivottiin ohjeita viranomaisten jälkivalvontaan. Esimerkiksi pitäisi selittää, miten menetellään, jos loppuraporttia ei saada, rakentamista ei ole saatettu loppuun tai se ei ole ilmoituksen mukaista.

Soveltamisohje tulisi ehdottomasti saada myös ruotsiksi. Alueilla on paljon ruotsinkielisiä toimijoita, jotka tarvitsisivat ihan samalla lailla ohjeistusta varsinaisen asetuksen ja ymparisto.fi -nettisivujen lisäksi.

Ehdotettiin myös kehitettäväksi sähköistä palveluita rekisteröinti-ilmoituksen tekemiseen. Järjestelmän tulisi tukea lomakkeen täyttämistä riittävin opastuksin.

2.3 MARA-koulutus ja -keskustelutilaisuuksien palaute

MARA-asetukseen ja sen soveltamiseen liittyviä tilaisuuksia järjestettiin vuoden 2020 aikana yhteensä 3 kappaletta: 2. huhtikuuta, 24. syyskuuta ja 23. lokakuuta. Tilaisuuksissa kirjattiin ylös käytyä keskustelua. Nämä tilaisuuksien muistiot ovat liitteissä 1–4. Tässä luvussa esitetyt näkökannat liittyvät käytyihin keskusteluihin, eivätkä siten edusta SYKEN näkemystä säännösten ja ohjeistusten oikeista soveltamiskäytännöistä. Alla olevaan tekstiin on kuitenkin kirjattu kursivilla SYKEN edustajien tilaisuudessa antamia vastauksia esitettyihin kysymyksiin.

Keskeisimpiä esiin nousseita asioita:

Erittäin monessa puheenvuorossa nousi esille kysymys jätteenhyödyntämisen ammattimaisuuden määrittelystä. ELY-keskukset ovat käyttäneet pientä jätemäärää perusteena sille, että asia on siirretty kaupungin/kunnan päätettäväksi. MARA-asetus ja soveltamisohje saivat kritiikkiä siitä, että pelkästään ammattimainen maanrakentaja ei tulisi riittää perusteeksi ammattimaiseen hyödyntämiseen. Koska tällä hetkellä ei ole määritettynä määrä/tonni perustaista kriteeriä, arviointi tehdään maarakennustoiminnan ammattimaisuuden/laitospaisuuden perusteella ja soveltamisohjeeseen on myös kirjattu maarakentamisen ja jätteen tuotannon ammattimaisuus ammattimaisuuden kriteereiksi. Maarakentaminen oli keskustelijoiden näkemyksen mukaan aina ammattimaista. Koska MARA-rekisteröinnillä korvataan käytännössä jätteenkäsittelyn ympäristölupa, nykykirjausta kritisoiden mukaan arvioinnin tulisi perustua jätteenkäsittelyn eikä maarakentajan ammattimaisuuteen. Kriitikot toivovat takaisin vanhassa MARA-asetuksessa mainittuja tonnimäärärajoja, jotka olivat toimivaltaisten viranomaisten mielestä selkeämpiä. Käytännöksi on muodostunut, että ELY-keskukset ovat siirtäneet mm. pieniä betonimurskemääriä koskevat MARA-ilmoitukset kunnan tai kaupungin päätettäväksi. Näissä massamäärärajat perustunevat aiempaan käytäntöön, kuntien ympäristönsuojelumääräyksiin ja mm. vanhan MARA-asetuksen perustelumuiotioon. Lisäksi ne oli mainittu soveltamisohjeen 1. versiossa.

Soveltamisohjeessa oleva ammattimaisuuden määrittely koetaan vaikeaselkoiseksi ja tulkinnanvaraiseksi ja ehkä osin hiukan ristiriitaiseksi. Esimerkiksi: "Asetuksessa ei säädetä... liitteen 1 mukaisten jätteiden pienimuotoisesta eli ei-ammattimaisesta hyödyntämisestä" sekä "...eikä hyödyntämisen ammattimaisuus liity hyödynnettävän jätteen määrään vaan toiminnan luonteeseen". Asian voi tul-

kita siis niin, että ei-ammattimainen on pienimuotoista, mutta ammattimainen ei siltikään liity jätteen määrään. Toisaalta kuitenkin pienimuotoinen silti viittaa määrään. Myös ”toiminnan luonne” voi sisältää myös toiminnan laajuuden, ml. jätteen määrä, eikä sitä välttämättä pysty tulkitsemaan yksiselitteisesti suhteessa maarakennushankkeeseen.

Mikäli ohjeen rajauksessa on tarkoitettu ammattimaisuuden kriteerin täyttymistä, kun jätteen luovuttaja on ammatti- tai laitospäinen jätteen tuottaja/käsittelijä, niin tämä tulisi selkeästi kertoa. Ohjeessa on tähän jo nyt viitattu: ”Ammattimainen jätteen hyödyntäminen viittaa tämän asetuksen yhteydessä yhtäältä maarakentamisen ammattimaisuuteen ja toisaalta hyödyntämistä edeltäviin jätteenkäsittelytoimenpiteisiin, kuten betonijätteen murskaamiseen laitoksessa (laitospäinen hyödyntäminen) tai purkupaikalla.”

Jos ammattimaisuuden rajausta koskee jätteen valmistamista ja luovuttajaa, niin silloin pienikin määrä ammattimaisen toimijan luovuttamaa jätettä edellyttäisi ilmoitusta/lupaa. Toisaalta ympäristölupaa edellyttävät ammattimaiset jätteenkäsittelytoiminnot (ml. hyödyntäminen) ovat ympäristönsuojelulain mukaan (liite 1, taulukko 2) sidottu suoraan toiminnan kapasiteettiin ja jätemääriin, mistä syystä myös voisi olla mahdollista sijoittaa myös MARA-rekisteröintivelvollisuus massamääriin.

MARA-rekisteröinti-ilmoitusten siirtymistä kuntien käsittelyyn ei sinänsä pidetä toivottavana. Tällöin hyödyntämisestä ei tehdä merkintää MATTI-tietojärjestelmään. *SYKE:n (tilaisuuden järjestäjän) puolesta todettiin, että esimerkiksi tuhkan kuljettaminen yksittäisen kesämökkiläisen mökkitalolle on ehkä määrällisesti pienimuotoista, mutta tätä välttämättä kannattaisi jättää MARA-rekisteröintien ulkopuolelle. Nämä pienimuotoisetkin jätemateriaalien hyödyntämiset tulisi tallentaa yhteiseen tietojärjestelmään, josta tiedot olisivat saatavilla, kun esimerkiksi rakenteita huolletaan tai puretaan tai kiinteistöä, jolla jätettä on hyödynnetty, omistaja on vaihtumassa tai vaihtunut.*

Toiminnan luvanvaraisharkinta kuuluu ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Eli jos toiminnan katsotaan kunnassa olevan ei-ammattimaisesta, hyödyntäminen voidaan toteuttaa kunnan luvalla eikä tällaisia hankkeita voida automaattisesti siirtää MARA-asetuksen piiriin ja ELY-keskuksen toimivaltaan ainakaan pelkän soveltamisohjeen perusteella. Vastaavasti, jos hyödyntäjä tekee MARA-rekisteröinnin ELY-keskukselle, voi ELY epäselvissä tapauksissa varmistaa luvantarpeen (eli onko kyse ammattimaisesta vai pienimuotoisesta hyödyntämisestä) kunnasta. Ilmeisesti usein näin toimitaankin. Useimpien kuntien jätehuoltomääräyksissä harkintaan näyttäisi sisältyvän keskeisenä kriteerinä se, mikä on hyödynnettävän jätteen määrä. Käytännössä voi olla niinkin, että kunnan luvalla hyödyntämisessä noudatetaan ainakin osin MARA-asetusta.

Ammattimaisuuden ja laitospäisyyden sekä pienimuotoisen käytön määrittely epäselvyys on johtanut kirjaviin käytäntöihin. Tietyillä alueilla on omatoimisesti sovittu ELY-keskuksen kanssa, että kunta voi hyväksyä pienimuotoiset hyödyntämiset lausunnolla. Esimerkiksi Keski-Uudellamaalla pääsääntön mukaan betonin hyötykäyttöä pidetään pienimuotoisena määrän jäädessä alle 500 tonnin. Ylä-Savossa kunnassa ei hyväksytä näitä ilmoituksia lainkaan vaan on katsottu, ettei laki anna tähän mahdollisuutta. Pirkanmaan ELY-keskuksessa betonimurskeen ammattimaiselle hyödyntämiselle rajana on pidetty myös 500 tonnia. Toisinaan on käsitelty myös vähän pienempiä määriä, mikäli ratkaisuun on päädytty yhdessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Pirkanmaan alueella useilla kunnilla on ympäristönsuojelumääräyksissä maininta pienimuotoisesta jätteen hyödyntämisestä. Määräyksissä on määritelty rajat yleisimmin hyödynnettäville jätelajeille. Jo vanhan MARA-asetuksen valmistelun aikana selvitettiin käytössä olleita luvanvaraisuuden alarajoja. Tuolloin kunnissa raja oli 100–1 000 t, mutta MARA-asetuksessa tonnirajaa ei ollut.

Webinaarissa osallistujat toivoivat pikaisesti ohjetta kuntiin. Siinä tulisi kuvata, mikä on oikea menettelytapa kunnissa pienimuotoiselle jätteen hyödyntämiselle, mitä voidaan toiminnalta vaatia ja mitkä

ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan rajat. On huomioitava, että läheskään kaikissa kunnissa ei ole ympäristönsuojelumääräyksiä tai niissä ei ole määräyksiä jätteen pienimuotoille hyödyntämiselle maarakentamisessa.

Ympäristönsuojelulain ja jätelain yleinen valvonta kunnassa kuuluu kunnalle. Toimivalta siirtyy ELY-keskukselle vasta, kun MARA-rekisteröinti-ilmoitus on jätetty. Jos samainen hyödyntäminen toteutetaan kunnan ympäristöluvalla tai valvontailmoituksella, kuuluu valvonta kunnalle. Jos taas hanke vaatii valtion ympäristöluvan (AVI), kuuluu tällaisen luvan valvonta ELY-keskukselle.

Kentällä on myös huomattu, että kaikissa tapauksissa MARA-asetuksen käyttö ei ole aidosta tarpeesta lähtevää vaan toimijoita epäillään jätemateriaalien dumpaamisesta. Keskeinen vaatimus MARA-asetuksen soveltamiselle on maarakentamisen tarpeen aitous. *SYKEstä huomautettiin, että viranomaisen tulee jättää rekisteröimättä rakentamiskohde, jonka suunnitelmallisuudelle tai tarpeellisuudelle ei ole näyttöä.*

Keskusteluissa nousi esille myös huoli jälkivalvonnasta sekä siitä, että osa kohteista ei ole tarkoituksenmukaista käyttöä vaan pyritään löytämään jätteille sijoituspaikka tekemällä esimerkiksi tarpeetomia metsäautoteitä tai kenttiä. Metsäautoteiden suunnitelmallisuuden ja tarpeen osoittaminen ongelmallista. Tällaiset kohteet aiheuttavat lisäksi paljon jälkivalvontaa mm. yleisöilmoituksien johdosta.

Jälkivalvonnan käytännöt vaihtelevat. ELY-keskukset tekevät tarkastuksia ja yleensä vaativat myös loppuraportin. Osassa kohteista MARA-rekisteröinnillä hyväksytyt hyötykäyttö on saatettu toteuttaa vastoin asetuksen vaatimuksia. Tällöin ympäristönsuojeluviranomaisen tulee puuttua säädöksen vastaiseen toimintaan, vaikka rekisteröintimenettely ei itsessään sisällä ns. jälkivalvontavelvoitetta. Rakenne, jota ei ole toteutettu rekisteröinnissä ilmoitetulla tavalla, voidaan joko määrätä korjattavaksi sellaiseksi, että se vastaa ilmoitettua tai viime kädessä purettavaksi jätteen haltijan lukuun. Jätteen haltija vastaa jätteestä siitä riippumatta, onko rekisteröinti tehty ja toteutettu asianmukaisesti vai ei. Toimivalta asiassa on MARA-kohteissa ensisijaisesti ELY-keskuksilla. Sinänsä sekä kunnan että ELY-keskuksen ympäristöviranomaisella on toimivalta puuttua toimintaan, joka voi aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaran. Kunnan ympäristöviranomaisella on toimivalta myös, mikäli aiheutetaan ympäristön roskaantumista.

Aika ajoin keskusteluissa nousi esiin myös eri materiaalien sekoittamisen mahdollisuus. Soveltamisohjeen välivarastointia koskevat ohjeistukset kattavat myös sekoittamistoimenpiteet. *SYKEN tilaisuudessa annetun vastauksen mukaan lähtökohtaisesti pelkästä sekoittamisesta ei saa aiheutua sellaista uutta ympäristön pilaantumisen riskiä, joka vaatisi lupaharkintaa. Siten luvan tarpeelle ei olisi perusteita pelkästään tällaista sekoittamistoimintaa varten. Mikäli toiminta on jatkuvaluonteista, tulee toiminnalle hakea lupa sen mukaan, mitä välivarastoinnista on soveltamisohjeessa todettu.*

Lisäksi keskusteluissa nousi tarve/toive uusien jätemateriaalien lisäämiseksi MARA-asetuksen piiriin. *SYKEN mukaan tällöin on tehtävä kyseiselle jätemateriaalille selvitykset sen ominaisuuksista ja ympäristökelpoisuudesta. Mikäli tämän jälkeen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi sisällyttää materiaali MARA-asetukseen, se lisättäisiin omana jätetyypinään asetukseen. Jatkossa tulisi tehdä päätös, miten uusia jätetyyppejä voidaan ottaa asetuksen piiriin. Tähän tulisi olla yhteneväinen käytäntö, jossa jätteen ympäristökelpoisuus ja ominaisuudet arvioidaan samalla kuin muidenkin MARA-asetukseen jo sisältyvien jätteiden kohdalla.*

Eräs keskustelua herättävä asia on myös ”maan tavaksi” noussut MARA-raja-arvojen käyttö ympäristölupien yms. perusteluina. *SYKE kommentoi tilaisuudessa, että ympäristölupaharkinnassa tulee huomioida aina tapauskohtaiset olosuhteet. Raja-arvojen käyttö lupaharkinnan ympäristönsuojelullisena*

kriteerinä on ongelmallista erityisesti silloin, jos kohteen ominaisuuksien perusteella tulisi joko käyttää tiukempia ympäristökelpoisuuskriteereitä tai mikäli MARAn ”joka paikassa sovellettavaksi tarkoitettujen” raja-arvojen käytölle ei ole perusteita.

3 Yhteenveto havaituista kehittämistarpeista

3.1 Ammattimainen ja laitosmainen sekä pienimuotoisen käytön määrittely

Kyselyiden vastauksissa ja kaikissa tilaisuuksissa viranomaiset toivoivat tarkempaa määrittelyä pienimuotoiselle hyödyntämiselle. Lisäksi tulisi selittää yksiselitteisesti, mikä on jätteiden ammattimaista ja laitostaista hyödyntämistä. Jätteen käsittelyn ammattimaisuuden tai laitostaisuuden tulkinnasta toivottiin saatavan virallinen kannanotto ympäristöministeriöltä ja selvennys soveltamisohjeeseen. Tällä hetkellä ohjeistuksessa ammattimaisella jätteen hyödyntämisellä viitataan yhtäältä maarakentamisen ja toisaalta hyödyntämistä edeltävään jätteenkäsittelyn ammattimaisuuteen.

Viranomaiset toivoisivat takaisin vanhassa MARA-asetuksessa mainittuja, selkeitä tonnimäärärajoja. Käytännössä ELY-keskukset ovat siirtäneet mm. pieniä betonimurske-eriä koskevat MARA-ilmoitukset kunnan tai kaupungin päätettäväksi. Tällöin massamäärärajat ovat perustuneet aiempaan käytäntöön sekä vanhan MARA-asetuksen perustelumuiotiossa esitettyihin rajauksiin. Massamäärärajat olivat mukana myös uudistetussa MARA-asetuksessa ja ohjeluonnoksessa.

Jatkossa asetukseen liittyvää ohjeistusta tulisi täydentää ja täsmentää epäselvien käsitteiden osalta. Selkeyttä tulkintoihin voitaisiin myös hakea valtion ja kuntien viranomaisille suunnatun koulutustilaisuuden kautta, jolloin tätä nimenomaista tulkintaa voitaisiin käydä keskustellen läpi. Esimerkiksi oheinen kirjaus ei ole ollut erityisesti esillä MARA-asetuksen soveltamisesta järjestetyissä tilaisuuksissa aiemmin. Tilaisuudesta saatu palaute oli myönteistä ja korosti nyt järjestetyn tilaisuuden kaltaisten keskustelevien tilaisuuksien tarvetta.

3.2 Pienimuotoinen käyttö – ELY-keskus vs. kunta

Jätteen hyödyntämiseen liittyvä lupaharkinta kuuluu ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Käytännössä, mikäli kunnassa toiminnan tulkitaan olevan ei-ammattimaista, hyödyntäminen voidaan toteuttaa kunnan luvalla. Tällaisia hankkeita voi automaattisesti siirtää MARA-asetuksen ja ELY-keskuksen toimivallan piiriin vedoten pelkkään MARA-soveltamisohjeeseen. Epäselvissä tapauksissa ELY-keskus voi varmistaa luvantarpeen (eli onko kyse ammattimaisesta vai pienimuotoisesta hyödyntämisestä) kunnasta. Useimpien kuntien jätehuoltomääräyksissä tähän harkintaan näyttäisi liittyvän keskeisenä kriteerinä hyödynnettävän jätteen määrä. Käytännössä kunnissakin lupaa myönnettäessä voidaan soveltaa ainakin osin MARA-asetuksen kriteereitä ja ohjeistusta. Puuttumaan jää vain MARA-rekisteröinti-ilmoituksen tekeminen.

Pienimuotoisen käytön määrittely koetaan epäselväksi, mikä on johtanut kirjaviin käytäntöihin. Tiettyillä alueilla on ELY-keskuksen kanssa sovittu, että kunta voi hyväksyä pienimuotoiset hyödyntämiset lausunnolla. Esimerkiksi Keski-Uudellamaalla pienimuotoista toimintaa on pääsääntöisesti, jos hyödynnetään betonia alle 500 tonnia. Kun taas Ylä-Savon alueella kunnassa ei hyväksytä näitä ilmoituksia lainkaan. Tällöin tulkinta on ollut, ettei laki salli tällaista toimintaa. Pirkanmaan ELY-keskuksessa betonimurskeen ammattimaiselle hyödyntämiselle rajana on pidetty myös 500 tonnia. Joissakin tapauksissa keskustelu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa on johtanut siihen, että myös tätä pienempien määrien on käsitelty MARA-asetuksen mukaisesti. Pirkanmaan alueella useilla

kunnilla on ympäristönsuojelumääräykset pienimuotoisesta jätteen hyödyntämisestä ja määritelty rajat yleisimmin hyödynnettäville jätejakeille. Vanhan MARA-asetuksen valmistelun yhteydessä selvitetiin luvanvaraisuuden alarajoja. Tuolloin kunnissa rajat vaihtelivat 100–1 000 tonniin. Asetustekstiin ei rajaa sisällytetty.

Tilaisuuksissa osallistujat toivoivat kunnille pikaisesti ohjetta kuntiin, jossa selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin pienimuotoisen jätteen hyödyntämisen hallinnollista menettelyä; mitä vaatimuksia voidaan asettaa ja mitkä ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan rajat. Läheskään kaikissa kunnissa ei ole ympäristönsuojelumääräyksiä tai niissä määräyksiä jätteen pienimuotoille hyödyntämiselle maarakentamisessa.

Kunnissa ympäristönsuojelu- ja jätelakien yleinen valvonta kuuluu kunnalle. ELY-keskukselle toimivalta siirtyy, mikäli asia tulee vireille MARA-rekisteröinti-ilmoituksella. Jos samainen hyödyntäminen toteutetaan kunnan ympäristöluvalla tai valvontailmoituksella, valvonta kuuluu kunnalle. Jos taas hanke vaatii valtion ympäristöluvan (AVI), valvonta kuuluu ELY-keskukselle.

Tällä hetkellä käytännöt ovat erittäin kirjavia ja toiminnan yhtenäistäminen vaatisi kansallista ohjeistusta. MARA-asetuksesta ja sen soveltamisesta sekä tavoitteista on tarpeen tiedottaa kunnille.

3.3 Viranomaisten vaihtelevat käytännöt

Käytännöt MARA-rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyssä vaihtelevat ELY-keskusten välillä. Osa pyrkii vuoropuheluun ja opastamaan toimijoita. Osalla ei ole tarvetta tai mahdollisuutta yksilölliseen neuvontaan. ELY-keskusten välillä on myös eroavaisuutta ilmoituksen sisältöön liittyvissä vaatimuksissa. Käsittelyajoissa on myös vaihtelua. Viranomaisilta odotetaan yhdenmukaisia, ennakoitavia ja nykyistä nopeampia menettelyjä.

3.4 Jälkivalvonta

Soveltamisohjeeseen toivottiin viranomaisille ohjeistusta jälkivalvontaan. Epäselvyyttä on muun muassa, miten menetellään, jos loppuraporttia ei saada, jos rakentamista ei ole saatettu loppuun tai rakenne ei ole ilmoituksen mukainen. Käytännön esimerkeillä tulisi selkeyttää erilaisia tulkintoja aiheuttavista tilanteista ja seikoista.

Jälkivalvontaan toivotaan myös resursseja ja loppuraportointi olisi saatava kattavammaksi. MARA-asetuksen valmistelussa ei tehty arviointia siitä, minkälaisia resursseja toimeenpanevalle viranomaiselle tulisi asetuksen toimeenpanoon varata. Jälkivalvontaan ei yksinkertaisesti ole riittävästi resursseja. Jälkivalvontaan liittyen harkittava kuvallisen aineiston liittämistä toteutuksen raportointiin ja loppuraportteihin. Tällöin ei aina tarvitsisi tehdä kohdekäyntejä vaan voisi keskittyä kohteisiin, joissa erityistä tarvetta.

3.5 MARA-kriteereiden käyttö

Keskusteluissa nousi esille myös ”maan tavaksi” noussut MARA-asetuksen raja-arvojen käyttö muun muassa ympäristölupien perusteluissa. Raja-arvoja tai muitakaan asetuksen vaatimuksia ei ole tarkoitettu käytettäväksi suoraan ympäristölupaan perustuvassa jätteen hyödyntämisessä. Hyödyntämisen edellytysten tulisi perustua kohdekohtaiseen suunnitteluun ja harkintaan. Tästä syystä MARA-asetuksen kriteereistä on mahdollista poiketa ympäristölupahankkeissa tapauskohtaisen tarkastelun perusteella. MARA-asetuksen raja-arvoja voi soveltaa osana tapauskohtaista tarkastelua ja lupahar-

kintaa ottamalla huomioon niiden määrittämisperusteet ja muut asetuksen vaatimukset suhteessa lupaharkinnan kohteena olevaan toimintaan ja alueeseen. Raja-arvojen käyttö lupakriteerinä on ongelmallista erityisesti, kun kohteen ominaisuuksien perusteella tulisi käyttää tiukempia ympäristökelpoisuuskriteereitä tai MARA-asetuksen raja-arvojen käytölle ei ole muutoin ole perusteita.

3.6 MARA-jättemateriaalien asiaton käyttö

Sekä kyselyn vastauksissa että keskustelutilaisuuksissa tuotiin esille huoli MARA-asetuksen piiriin kuuluvien jättemateriaalien epäasiallisesta käytöstä. MARA-asetuksen mukaisen jätteiden hyödyntämisen ja ei-aidosti tarvelähtöisen jättemateriaalin käytön raja on usein häilyvä. Vaikka hyödyntämiskohde täyttäisi MARA-asetuksen vaatimukset, saattaa jäädä epäily, että kyseessä olisi tosiasiallisesti jätteiden loppusijoittamisesta ilman hyödyntämistarvetta. Rakennetaan valjeja näkö- tai melues-teiksi, vaikka sellaisille ei näyttäisi olevan tarvetta. Erityisen haasteellisia ovat metsäautoteiden tarpeellisuuden arvioinnissa. Osin MARA-asetusta yritetään soveltaa rakentamiskohteisiin ja jätteisiin, joihin sitä ei ole tarkoitettu. MARA-asetusta käytetään ympäristöluvan perusteluina kohteissa, joissa tosiasiallisesti on kysymys jätteiden loppusijoittamisesta.

Metsäautoteiden osalta tulisi selkeyttää suunnitelmallisuuden osoittamista. Näiltä teiltä ei yleensä edellytettyä lakisäätöistä lupaa tai muuta hyväksyntää, jota MARA-asetuksen 2 §:n mukaan yleensä vaaditaan. Käytännössä on hyvin vaikea MARA-menettelyssä osoittaa, että kyseinen rakenne toteutettaisiin neitseellisestä materiaalista, jos jättemateriaalia ei olisi saatavilla. MARA-rekisteröinti-ilmoituslomakkeessa tai ohjeissa ei ole määritetty arviointiperusteita sille, mitä pidetään luotettavana asian osoittamisena. Lisäksi vaikka metsäautoteissa betonimursketta hyödynnetään määrällisesti vähän, ne työllistävät jälkivalvonnan osalta viranomaista kaikista eniten.

Sama ongelma on muissakin rakenteiden osalta, mikäli niiden rakentaminen ei ole luvan tai ilmoituksen varaista. Tällaisia ovat esimerkiksi kaavoittamattomalla alueella sijaitsevat kenttärakenteet.

Epäily aidosta hyödyntämistarpeesta voisi syntyä myös silloin, kun hyödyntämiseen tarvittava aika pitenee kohtuuttomasti. MARA-rekisteröinti-ilmoitus voidaan hylätä aikaan liittyvin perustein. Pitkää rakentamisaikaa voi kuitenkin pitää tarkoituksenmukaisen esimerkiksi sijoitettaessa pehmeiköille esirakentamisen ajaksi painopenkkoja. Tällaisissa kohteissa MARA-materiaalia voitaisiin hyödyntää nykyistä huomattavasti enemmän.

Todellisen hyödyntämisen arviointiperusteisiin tarvitaan ohjeistusta.

3.7 Laadunhallinta

MARA-rekisteröinti-ilmoituksissa toistuvat laadunhallintaan liittyvät puutteet ja niiden perusteella tehtävät lisätietopyynnöt. Viranomaiselle oli saattanut jäädä muun muassa epäselväksi, miten liitteenä toimitetut tutkimustulokset kuvaavat hyödynnettävää jätettä. Ilmoituksesta puuttuvat analyysitulokset jätteen sisältämistä haitallisista aineista ja muista selvitetävistä ominaisuuksista. Raporteista ei ole käynyt ilmi, onko näytteet otettu MARA-asetuksen liitteen 3 mukaisesti. Raporteista on saattanut puuttua näytteenottosuunnitelma tai kuvaus näytteenotosta laadunvalvontaraportteineen. Lisäksi on saattanut uupua selvitys jätteen teknisestä kelpoisuudesta maarakentamiskohteeseen.

Pienemmille toimijoiden laadunvarmistuksen ja siihen liittyvän dokumentoinnin säännöksen mukaisuutta voitaisiin edistää laatimalla laadunvarmistuksen mallipohjat.

3.8 Uudet MARA-jättemateriaalit ja materiaalien sekoittaminen

Toiminnanharjoittavat ovat esittäneet toiveita uusien jättemateriaalien lisäämiseksi MARA-asetuksen piiriin. Uusien materiaalien lisääminen edellyttäisi riittäviä selvityksiä niiden ominaisuuksista ja ympäristökelpoisuudesta. On tärkeää, että jätteen ympäristökelpoisuus ja ominaisuudet arvioidaan samalla tavalla ja samoin perustein kuin muidenkin jätteiden kohdalla tehtiin MARA-valmistelun yhteydessä.

Aika ajoin keskusteluissa on noussut esiin myös eri materiaalien sekoittamisen mahdollisuus. Soveltamisohjeen välivarastointia koskevat ohjeistukset kattavat sekoittamistoimenpiteet. Lähtökohtaisesti pelkästä sekoittamisesta ei saa aiheutua sellaista uutta ympäristön pilaantumisen riskiä, joka vaatisi lupaharkintaa. Näin ollen luvan hakemiselle ei olisi tarvetta pelkästään materiaalien sekoittamista varten. Mikäli toiminta on jatkuvaluonteista eli samaa välivarastointikohdetta käytetään toistuvasti MARA-rekisteröintien välivarastointipaikkana, jossa voisi myös tapahtua vaikkapa tuhkan ja murskeen sekoittamista, tulee toiminnalle hakea lupa sen mukaan, mitä välivarastoinnista on soveltamisohjeessa todettu.

3.9 Materiaaleihin liittyvät ongelmat

ELY-keskuksissa haastavana materiaalina koetaan betonimurske: palakoko ja epäpuhtaudet. Epäilyksiä on mm. MARA-asetuksen (843/2017) liitteen 3 kohdan 2.2 mukaan betoni ja tiilijätteen epäpuhtaudet (= vedessä kellumaton aines) tulee tutkia EN 933-1 standardin mukaisesti. Standardin mukaan mm. vedessä kellumaton aines määritetään näytteestä, jonka palakoko on 4-63 mm. Jos näin on, niin silloinhan jää analysoimatta aines, joka edustaa betonijätteen palakokoja 64-90 mm (ja tarkasti otettuna vielä palakoko 1-3 mm)? Epäilyksiä on mm. asetuksen vaatimuksia suuremmasta teräsmäärästä.

Tuhkassa laadunvaihtelu, josta johtuen ei sovi hyödynnettäviksi kaikissa kohteissa. Ei aina täytä MARA-asetuksen kaikkien hyödyntämiskohteiden ympäristökelpoisuusvaatimuksia. Tuhkan tuottajilla on puutteita laadunhallintajärjestelmässään, tai ne eroavat MARA-asetuksen vaatimuksista. Tuhkan tuottaja ei välttämättä ole huomannut kertoa jätettä hyödyntävälle taholle, ettei kyseinen jäteerä sovellu kaikkiin hyödyntäjän kohteisiin, esim. päällystämättömiin rakenteisiin. Näitä puutteita joudutaan seulomaan ja selvittämään MARA-rekisteröintien ilmoitusvaiheessa.

3.10 Pohjaveden pinnan osoittaminen

Pohjaveden pinnan korkeuden osoittamiseen liittyvät ongelmat toistuivat vastauksissa ja tilaisuuksien keskusteluissa lukuisia kertoja. Tämä mainitaan myös jättemateriaalien käytön suurimpina esteinä. Usein ei ole pystytty luotettavasti todentamaan, että rakenne on riittävällä etäisyydellä alueen pohjaveden pinnasta. Erityisesti ongelmia on ollut savimailla, joissa saattaa esiintyä paineellista pohjavettä.

3.11 MARA-asetuksen ja soveltamisohjeen kääntäminen

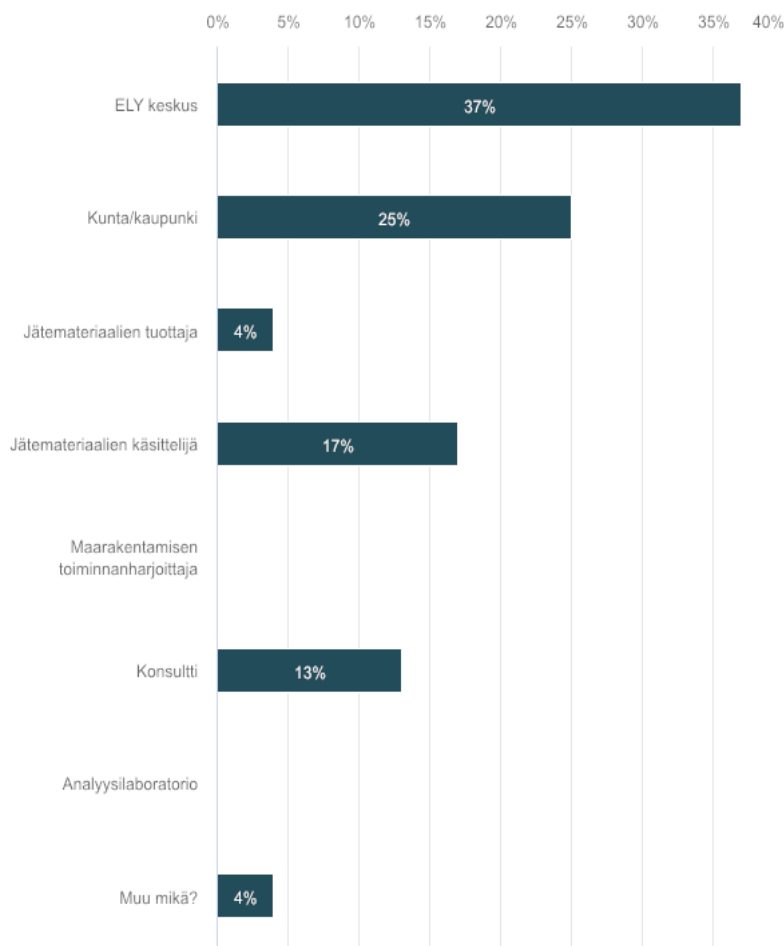
Soveltamisohje tulisi pikaisesti saada myös ruotsiksi. Joukossa on paljon ruotsinkielisiä toimijoita, jotka tarvitsisivat samalla lailla ohjeistusta varsinaisen asetuksen ja ymparisto.fi -nettisivujen lisäksi.

LIITE 1. Webropol-kysely: MARA-asetuksen soveltamisen haasteet

Vastaajien kokonaismäärä: 24

1. Taho, jota edustat?

Vastaajien määrä: 24

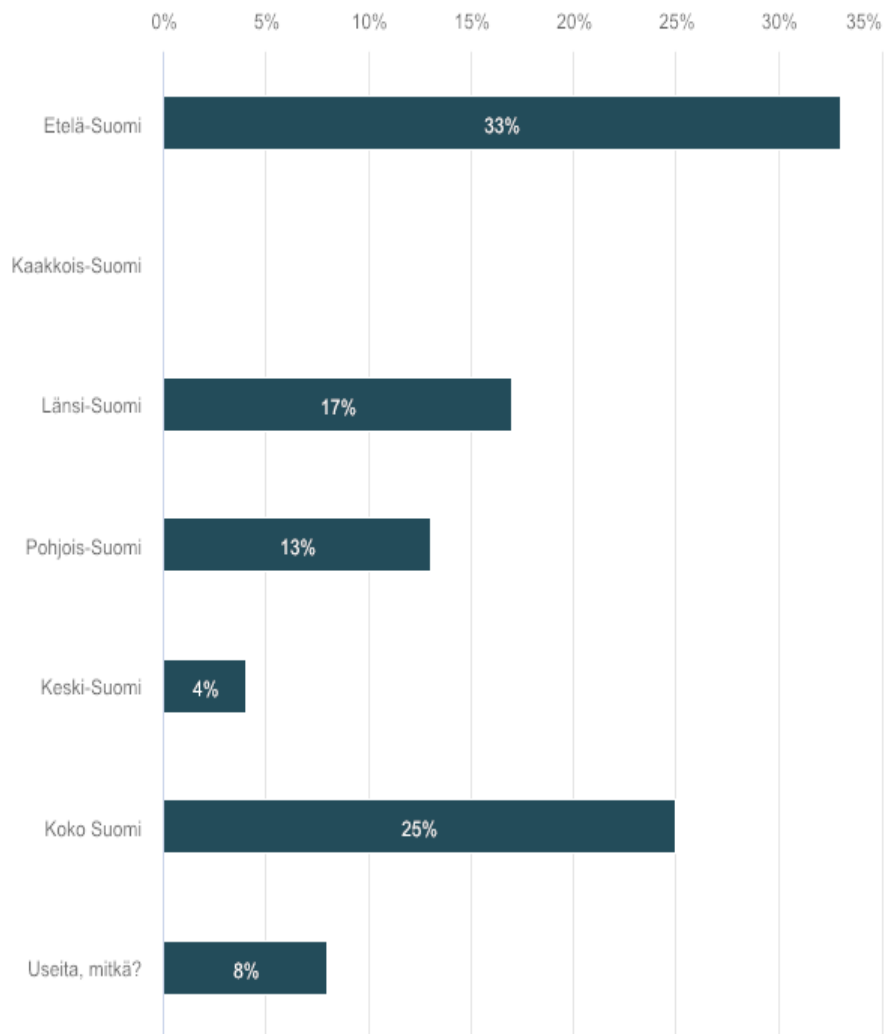
	n	Prosentti
ELY keskus	9	37,5%
Kunta/kaupunki	6	25%
Jättemateriaalien tuottaja	1	4,17%
Jättemateriaalien käsittelijä	4	16,66%
Maarakentamisen toiminnanharjoittaja	0	0%
Konsultti	3	12,5%
Analyysilaboratorio	0	0%
Muu mikä?	1	4,17%

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Muu mikä?	tutkimuslaitos

2. Toiminta-alueeni

Vastaajien määrä: 24

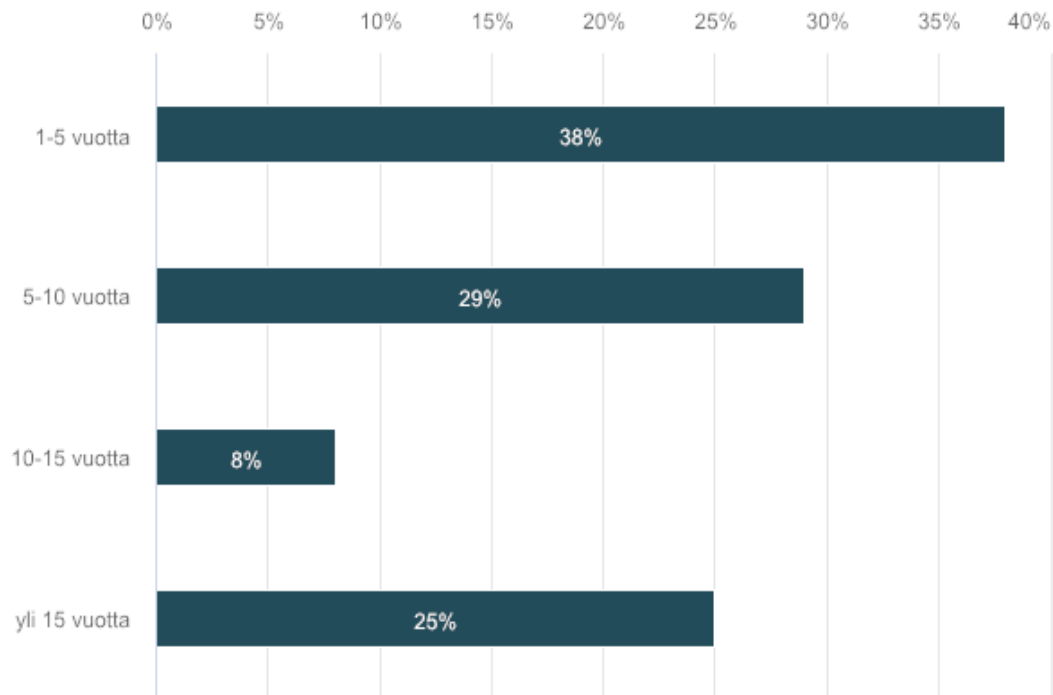

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Useita, mitkä?	Itä-Suomi
Useita, mitkä?	Itä-Suomi + koko Suomi

3. Työkokemus nykyisessä tai vastaavassa tehtävässä

Vastaajien määrä: 24

4. Uudistettu MARA-asetus on mielestäni onnistunut

Vastaajien määrä: 24

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
	0%	70,84%	8,33%	20,83%	0%	2,5	2

5. Toiminnanharjoittajilla ja viranomaisilla on hyvin tiedossa, minkälainen jättemateriaalien hyödyntäminen kuuluu MARA-asetuksen mukaiseen soveltamisalaan

Vastaajien määrä: 24

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
	4,16%	50%	4,17%	41,67%	0%	2,83	2

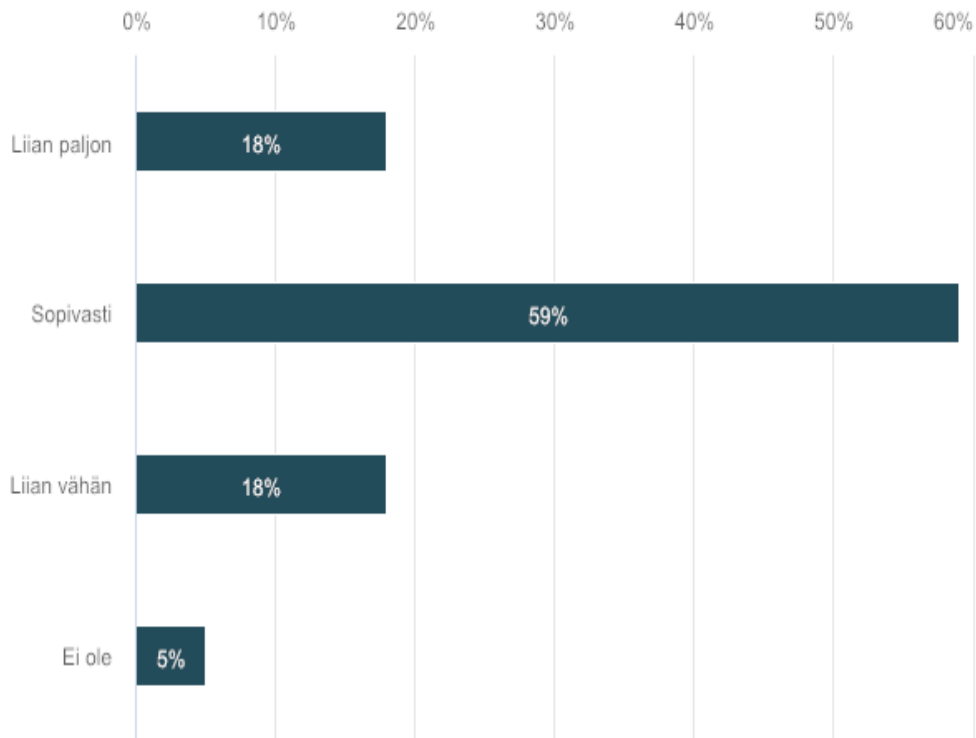
6. MARA-asetuksen mukaisia käyttökohteita löytyy alueeltanne helposti

Vastaajien määrä: 24

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
	29,17%	37,5%	8,33%	20,83%	4,17%	2,33	2

7. MARA-asetuksen mukaisia materiaaleja on alueellanne tarjolla

Vastaajien määrä: 22

8. MARA-asetus on auttanut vähentämään neutseellisen maa- ja kiviaineksen käyttöä

Vastaajien määrä: 24

Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
16,66%	29,17%	33,33%	16,67%	4,17%	2,63	3

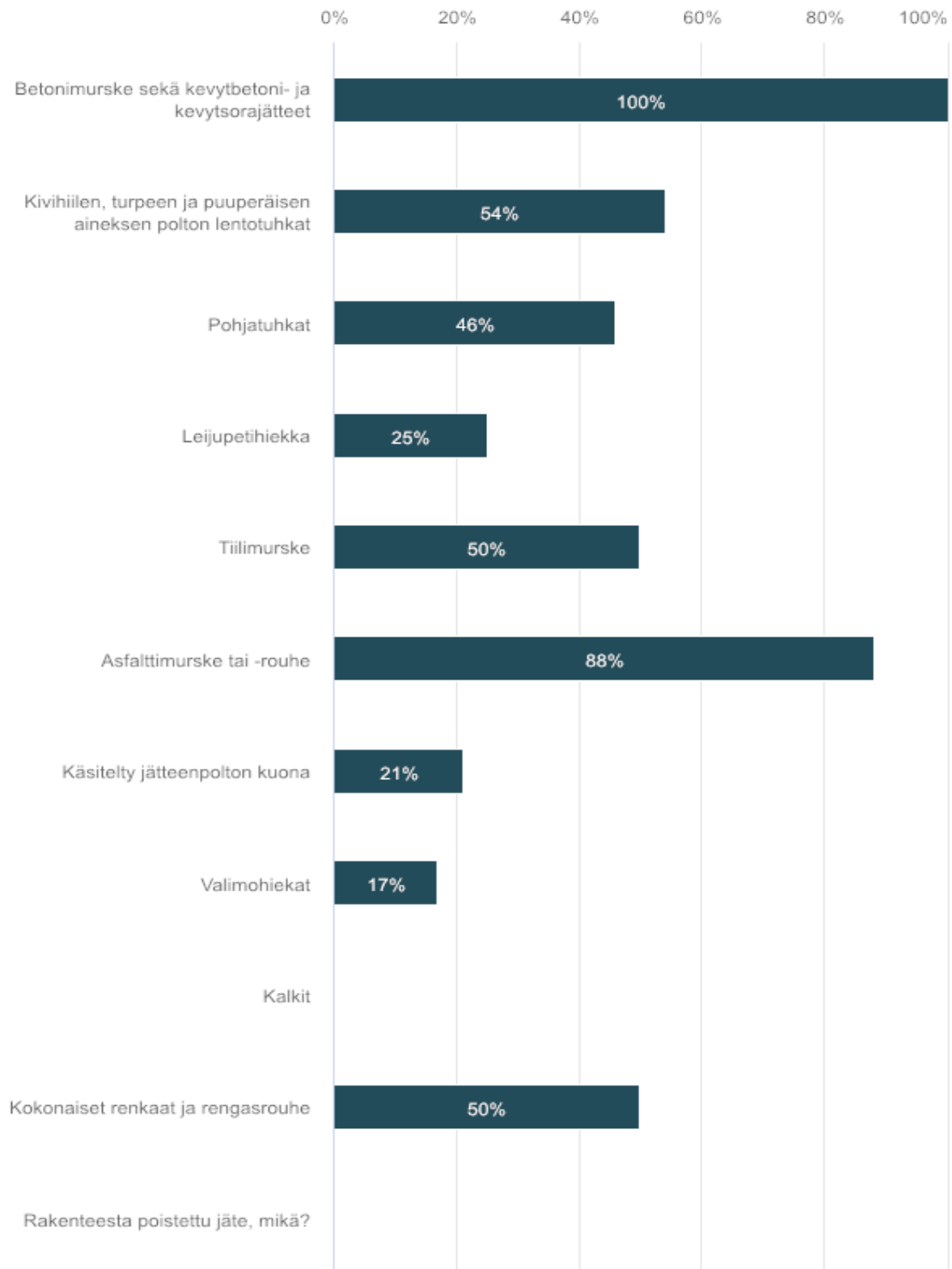
9. MARA-asetus on edistänyt jättemateriaalien kiertotalouden mukaista hyödyntämistä

Vastaajien määrä: 24

Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
8,33%	66,67%	8,33%	16,67%	0%	2,33	2

10. MARA-asetuksen mukaisista jättemateriaaleista alueellamme on hyödynnetty ja rekisteröity seuraavia (monivalintakysymys, valitse tarvittaessa useita vaihtoehtoja)

Vastaajien määrä: 24, valittujen vastausten lukumäärä: 108

11. Pääasiallinen käyttötarkoitus MARA-asetuksen mukaisten materiaalien hyödyntämisessä toimialueellanne

Vastaaajien määrä: 23

	Usein käytetty	Jonkin verran käytetty	Harvoin käytetty	Ei koskaan	Keskiarvo	Mediानी
Väylät	69,56%	17,39%	8,7%	4,35%	1,48	1
Kentät	73,91%	21,74%	0%	4,35%	1,35	1
Vallit	4,76%	28,57%	47,62%	19,05%	2,81	3
Varastojen ja teollisuusrakennusten pohjarakenteet	0%	68,18%	22,73%	9,09%	2,41	2

12. Tarkempi kuvaus merkittävimmistä käyttötarkoituksista MARA-asetuksen mukaisten materiaalien hyödyntämisessä toimialueellanne

Vastaaajien määrä: 12

Vastaukset
Teollisuusrakentaminen sekä kenttärakentaminen
Teollisuuskiinteistöjen piha-alueet
Väylähankkeissa jakavissa sekä kantavissa kerroksissa sekä erilaisissa kenttärakenteissa.
Yleisesti väylät sekä teollisuus- ja varastoalueiden kenttärakenteet.
Varastointikenttien pohjarakenteet.
150 ha kokoinen Välimaan kiertotalousalue Oulussa Kiimingissä. Pohjarakenteet.
Tie, katu ja teollisuustonttien rakenteissa ja hieman myös rakennusten alapuolisissa rakenteissa.
Ampumaurheilukeskuksen eri käyttöalueet, jätteenkäsittelyalueiden kentät.
Ampumaurheilukeskuksen eri käyttöalueet, jätteenkäsittelyalueiden varastointikentät
erilaiset kenttärakenteet teollisuusalueilla ja myös maatalouden piha-/varasto-alueilla, ajo- ja kevyenliikenteen väylät
Väylärakenteina erilaiset tiet, joihin lakisääteinen lupa tai suunnitelma, sekä metsäautotiet. Kenttärakenteina useimmiten parkkipaikat tai varastointikentät. Teollisuusalueilla varastorakennusten pohjarakenteisiin käytetään jonkin verran myös.
Tarasten kiertotalousalueen infran rakentaminen.

13. MARA-rekisteröinti-ilmoitukset osataan täyttää pääsääntöiset hyvin

Vastaajien määrä: 24

	Täysin sama mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Mediaani
	8,34%	33,33%	25%	25%	8,33%	2,92	3

14. MARA-rekisteröinti-ilmoituksissa toistuvasti esiintyvät puutteet. Voit valita useita vaihtoehtoja.

Vastaajien määrä: 19, valittujen vastausten lukumäärä: 89

	n	Prosentti
Jättemateriaalin laadunhallinnan puutteet	10	52,63%
Näytteenottosuunnitelman puuttuminen	11	57,89%
Onko uuden asetuksen mukainen näytteenotto	4	21,05%
Haitta-aine analyysien puuttuminen	3	15,79%
Puuttuu selvitys jätteen teknisestä kelpoisuudesta	10	52,63%
Hyödyntämispaikkaa koskeva asemapiirros tai kartta puuttuu	3	15,79%
Kiinteistön omistajan suostumus	5	26,32%
Tieto betonijäte-erän koosta	4	21,05%
Määritykset materiaali jakauman, epäpuhtauksien ja kelluvien epäpuhtauksien osalta	5	26,32%
Etäisyys pohjaveteen ja miten määritetty	8	42,11%
Jätteen luovuttajan laadunhallintajärjestelmä ei ole riittävä	6	31,58%
Epäselvyyksiä oli mm. välivarastointiin tarkoitetuissa alueissa ja niiden luvissa.	3	15,79%
Mihin suunnitelmaan, lupaan tai ilmoitukseen jätteiden käyttö maarakentamisessa perustuu?	12	63,16%
Puuttuu maarakentamiskohteen sijainti	0	0%
Puuttui periaatepoikkileikkauskuva	3	15,79%
Muita asioita (mitä?)	2	10,53%

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Muita asioita (mitä?)	alueellisista tulkinnoista poikkeavia käytäntöjä
Muita asioita (mitä?)	Hyödyntäjän valtuutus ilmoituksen tekemiseen puolestaan (sekoitetaan myös usein maanomistajan suostumukseen)

15. Erityiset ongelmat, joita olet havainnut alueellanne/toiminnassanne MARA-asetuksen soveltamisessa

Vastaajien määrä: 16

Vastaukset
uusimaa, varsinais-suomi ja pirkanmaa ei mitään epäselvää, tosin muualla ei aina ole ihan yksiselitteinen
Rakentamisen suunnitelmallisuuden osoittaminen, erityisesti metsätiet ja pienet varatointikentät (jotka eivät vaadi MRL:n mukaisia lupia tai joista ei ole mainintaa kunnan rakennusjärjestyksessä). Pienten urakoitsijoiden laadunhallintajärjestelmät puutteellisia.
-Käsittelyyn kuluva aika vaihtelee paljon. -Rakennuslupan käsittelyajat ovat myös pitkiä jolloin rakentaja voi tehdä valmisteleviä töitä, kuten piha-alueiden sekä pohjien rakentaminen, jolloin Mara-materiaalit jäävät pois, koska Mara-käytölle kuitenkin edellytetään lainvoimaista rakennuslupaa. Hyvin todennäköisesti teollisuustontille tullaan rakentamaan teollisuusrakennus jossakin vaiheessa ja riski, että pihan ja pohjien rakentaminen olisi suunnitelmatonta on hyvin pieni. Sama koskee myös teollisuusalueen olemassa olevan piha-alueen kunnostusta, johon ei tarvita RL:n mukaista lupaa tai suunnitelmaa. Joissain tapauksissa on hyväksytty, kun toiminta palvelee alueen kaavaa, joissakin tapauksissa on edellytetty erillistä menettelyä Mara-materiaaleille. -Haltijan velvollisuus hyödyntämisen toteutumisesta rakentamisen päätyttyä jää usein materiaalin toimittajan vastuulle, vaikka sillä ei tosiasiallisesti ole tietoa hankkeen tilanteesta.
Jälkivalvonta puuttuu; onko tavara sitä mitä on sovittu, onko sijoitettu esitetyn mukaisesti ja onko sitä ilmoitettu määrä.
Usein kuvitellaan, että purkukartoituksen tulokset riittävät osoittamaan esim. betonin hyödyntämiskelpoisuus. Ongelmia tuottaa myös suunnitelmallisuus, kun useat kohteet eivät vaadi mitään lupaa tai ilmoitusta esim. kunnan rakennusvalvontaan. Millä tasolla tällaisissa tilanteissa suunnitelmallisuus tulisi osoittaa? Esimerkiksi väylän kantavuuden parantaminen betonimurskeella: Tulisiko olla jonkun puolueettoman tahon lausunto, että betonimurskeen käyttö parantaa tien kantavuutta nykyiseen verrattuna ja jätteen hyödyntäminen on näin ollen perusteltua?
Useat kunnat käyttävät rakennushankkeissa sähköistä rakennuslupahakemusta. Kuitenkin törmätty siihen, että ELY-keskus ei Mara-ilmoituksissa hyväksy sähköisen palvelun lupatunnusta. Miksi näin?
Suurin ongelma kuitenkin edelleen uusiomateriaalien kieltäminen rakennushankkeissa ilman mitään perusteita.
MARA-asetusta yritetään soveltaa rakentamiskohteisiin ja jätteisiin, joihin sitä ei ole tarkoitettu. MARA-asetusta käytetään ympäristöluvan perusteena kohteissa, joissa tosiasiallisesti on kysymys jätteiden loppusijoittamisesta.
MARA-asetuksen piiriin kuuluvia materiaaleja käytetään todennäköisesti pienissä hankkeissa ihan omin luvin. Murskeen luovuttaja ei kysele käyttöä, eikä vastaanottaja laatutekijöitä. Kummallekaan ei tule mieleen, että asiasta pitäisi vielä jonnekin ilmoittaa. Tämä koskee etenkin niitä tilanteita, joissa molemmat tai jompi kumpi on "puoli ammattilainen", joka luulee tietävänsä miten tulisi toimia.
Mara-ilmoituksella hyötykäytettävän jätteen välivarastointiaika liian lyhyt (12kk).
Lupapäätöksen edellyttäminen ilmoituksen liitteenä.
Joskus hyödyntäminen aloitettu ennen ELY-keskuksen tekemää rekisteriointiä. Puutteelliset rekisteriointi-ilmoitukset viivästyttävät hyödyntämisen aloittamista ilmoituksessa merkittyy aloituspäivämäärään nähden.
Hyödyntäminen on aloitettu ennen kuin ELY-keskus on käsitellyt ilmoituksen, puutteelliset rekisteriointi-ilmoitukset viivästyttävät hyödyntämisen aloittamista, pohjaveden pinnan tason määrittäminen pelkällä karttatarkastelulla ei ole riittävä, se kohta tulisi poistaa rekisteriointi-lomakkeesta.
Monesti kohtaan "Mihin suunnitelmaan, lupaan tai ilmoitukseen jätteiden käyttö maarakentamisessa perustuu" on rastittu kohta "suunnitelma" ja esitetty rakennussuunnitelma: asemapiirros ja poikkileikkaukset. Toiminnanharjoittaja ei ole ymmärtänyt tätä kohtaa ja ilmoitukseen pitää pyytää täydennystä. Välillä kestää pitkäänkin, että kunnasta sitten saadaan tarvittava toimenpidelupa tai vastaava.

Osalla jätteen luovuttajista on ollut puutteellisia laadunhallintajärjestelmiä, näytteenottotiheys tai osanäytteiden määrä on voinut olla puutteellinen tai sitten tiedot laadunvalvonnasta ovat kovin suppeita. Monesti viranomaiselta on pyydetty esimerkkiä miltä laadunhallinta-asiakirjan tulisi näyttää kun kyseessä on purkaja/pienempi yrittäjä. Tätä ei ole annettu, mutta ehkä toimijoille olisi hyvä olla kuitenkin jonkinlainen runko, miltä asiakirja voisi näyttää.

Ilmoituksen tekijä usein yksityinen henkilö, jolla ei kokemusta/näkemyistä siitä, että hyödyntäminen todella tulee tehdä asetuksen mukaisesti ja kaikki ilmoituksen liitteeksi edellytetyt asiakirjat tulee toimittaa.

Ilmoituksissa on paljon puutteita! Tuntuu, että ei osata lukea asetusta eikä edes täyttää lomaketta ohjeiden mukaan. Harmillisen usein tarvittavat ruksit ja liitteet puuttuvat - useimmiten ilmoitukseen joudutaan pyytämään jonkinlaista täydennystä. Positiivisena poikkeuksena laitospäivät jätteen tuottajat, jotka tekevät ilmoituksen hyödyntäjän puolesta.

Erityistä päänaavaa aiheuttavat metsäautotiet ja miten voimme valvoa niiden suunnitelmallisuutta, kun niihin ei vaadita lakisääteistä lupaa tai muuta hyväksyntää. Usein herää epäily hyödyntämisen todellisista tarkoituseristä, mutta jos asetuksen vaatimukset täyttyvät, ei viranomaisella oikein ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä ilmoitus.

Ongelmana on usein myös aikatauluttaminen, varsinkin purkukohteissa. Näytteiden analyysitulosten saaminen kestää joitain viikkoja ja ilmoitusten käsittelyaikakin on parisen viikkoa (ainakin Uudellamaalla). Asetus ei anna mahdollisuutta "ennakkohyväksyä" kohteita eli kaikki tiedot ja analyysit on oltava valmiina rekisteröintivaiheessa. Monesti toiminnanharjoittajat soittavat turhautuneena, että kaivinkoneet ovat valmiina ja sakko juoksee joka päivä - koska voidaan aloittaa?

Lisäksi haja-asutusalueiden kohteet, jotka perustuvat esimerkiksi rakennusjärjestykseen ja joihin ei vaadita rakennus- tai toimenpidelupaa, ovat käsittelijän kannalta vähän ongelmallisia. Suunnitelmallisuus ja lainmukaisuus pitää kuitenkin osoittaa, mutta onko riittävä suunnitelmallisuuden osoitus, jos ilmoituksessa lukee vaikkapa "työkoneiden varastointikenttä"? Harva myöskään viittaa rakennusjärjestykseen tai esittää sitä perusteena, vaikka usein sitä kautta peruste kuitenkin rakentamiselle löytyy.

Purkutyömaalla murskatun betoni-/tiilijätteen varastointi ennen käyttöä = Aika, joka kuluu murskauksen yhteydessä tehtävästä näytteenotosta tutkimustulosten valmistumiseen ja MARA-ilmoituksen rekisteröintiin.

16. Liittyykö MARA-asetuksen soveltamiseen mielestäsi pyrkimystä epäasialliseen käyttöön kuten ei-aidosti tarvelähtöistä jättemateriaalin käyttöä? Jos kyllä niin valaise asiaa esimerkin avulla

Vastaajien määrä: 15

Vastaukset
ei
Kyllä liittyy. Toiminnanharjoittajat, joiden toimialaan kuuluu jätteiden käsittely esittävät toisinaan suunnitelmia, joiden tarvelähtöisyyttä on syytä toisinaan epäillä.
Materiaalin haaskaaminen mm. ylisuuriin valleihin yms. on mielestäni enempi ongelmana ympäristöluovallisuudessa kohteissa.
Esimerkiksi jotkut kenttärakenteet, onko tarve oikeasti tehdä sen kokoisia (isoja) kenttiä, tehtäisiinkö jollei MARA-materiaalia olisi tarjolla?
Väylärakenteissa herää kysymys, että onko jättemateriaalin käytöllä todellinen tarve tien parantamiseksi vai vain mahdollisuus saada jäte hyödynnettyä ja siitä saadaan ikään kuin lisähyötynä se, että tien kantavuus vaikkapa parantuu. Eli miten osoittaa se, että tie todella parannettaisiin, jos esim. betonimursketta ei olisi saatavilla? Nämä erityisesti yksityisissä metsäautoteissa. Katujen perusrakennukset ovat lähtökohtaisesti kaupunkien/kuntien suunnittelussa ja tarve todellinen.
Mara-asetus ohjaa lähtökohtaisesti hyvin materiaalia uusiokäyttöön. Kuitenkin nyt huomattu, että on paljon ympäristöluvitettuja kohteita joissa selkeästi periaatteena on vain jätteen dumpaaminen esim. meluvälleihin tai laajoihin kenttärakenteisiin. Edellä mainittuihin

kohteisiin ohjautuu paljon Mara-asetuksen piirissä olevia massoja jotka olisivat kierrätettävissä oikeisiin rakennushankkeisiin. Usein näitä hankkeita myös markkinoidaan kiertotaloushankkeina mutta liian usein perimmäinen tarkoitus on vain läjittää jäte halvalla jolloin potentiaalista raaka-ainetta laadukkaaseen kierrättämiseen hukataan.
MARA-asetuksen mukaisen jätteiden hyödyntämisen ja ei-aidosti tarvelähtöisen jättemateriaalin käytön raja on usein häilyvä. Vaikka hyödyntämiskohde täyttäisi MARA-asetuksen vaatimukset jossain kohteissa jää epäily siitä, että kyse on tosiasiallisesti jätteiden loppusijoittamisesta.
Jätteen haltijat keksivät rakenteita, joihin pystyy sijoittamaan MARA-jätteitä. Esim. valleja näkö- tai melusteiksi, vaikka sellaisille ei välttämättä olisi tarvetta. Kun jäte on "omaa" ja sijoitetaan itse, ei kukaan valvo (kun ei tiedä) millaisia kappaleita rakenteisiin sijoitetaan. En jaksa uskoa, että kaikki olisi oikean kokoista mursketta.
Metsäautotiet ovat hyvin harmaalla alueella. Esimerkiksi teollisuustontin piha-alueen parantaminen ei välttämättä tarvitse muuten tarvitset lupaharkintaa, mutta ELY-keskus on sitä edellyttänyt, mikäli betonimursketta halutaan käyttää. Metsäautotien kuitenkin voi rakentaa, ilman mitään kaavallista harkintaa tai yleisestikin maanomistajan tarveharkinnan perusteella. Perusteet ei näin ole tasapuolisia eri käyttökohteiden välillä.
Ei ole esiintynyt.
Ei ole havaittu alueellamme.
Pääsääntöisesti alueellamme jättemateriaalien käyttö (mara-ilmoituksella) on todella korvannut neitseellisten maa-/kiviainesten käyttöä. Enemmän kysymyksiä todellisesta tarpeesta herää välillä kunnan luvittamista pienehköistä jätteen hyödyntämiskohteista, joissa hyödynnettävät jätteet eivät ole täyttäneet mara-asetuksen vaatimuksia.
Jossain on jätettä, joka yritetään MARAlla saada sijoitetuksi. "Suunnitelmallinen hyödyntäminen maarakentamiskohteessa, jotka toteutettaisiin siitä riippumatta, onko kohteeseen soveltuvaa jättemateriaalia tarjolla" - ei ole lähtökohtana tällaisissa ilmoituksissa.
Metsäautotiekohteissa on paljon sellaisia tapauksia, joista herää itselle epäily, onko hyödyntäminen tosiaankin asianmukaista ja tarpeellista. Vastaavaa kohdetta ei välttämättä rakennettaisi luonnonmateriaalista ihan kustannussyistä, mutta onko hanke muutenkaan tarpeellinen, vai voisiko kyse olla jonkinlaisesta dumpaamisesta? Metsäautoteiden hyödyntämisestä tulee vähän sellainen villi länsi -mielikuva, että toimijat kenties hyväksikäyttävät tätä mahdollisuutta "hyödyntää" jätettä ilman minkäänlaista lakisääteistä lupaa. Näistä kohteista tulee myös verrattain paljon valituksia lähiseutujen asukkailta, sillä jättemateriaali on yleensä jostain purkukohteesta ja peittämättömänä näyttää kyllä varsin ikävältä. Joskus myös peittämisvaihe kestää ihmeen kauan eli jäterakenne on pitkään maassa esillä aiheuttamassa huolta ja päänvaivaa. Metsäautoteihin on jouduttu tekemään valvontakäyntejä, vaikka itse asiassa tällaiselle ns. jälkivalvonnalle ei ole osoitettu resursseja ELY-keskuksessa.
Ei

17. MARA-rekisteröinti-ilmoitus tukee vain yhtä jätteen luovuttajaa, onko yleistä, että samassa maarakentamiskohteessa olisi useampi kuin yksi jätteen luovuttaja?

Vastaajien määrä: 21

	n	Prosentti
ei	9	42,86%
Kyllä	12	57,14%

18. Miten MARA-asetuksen soveltamisessa havaittuja ongelmia tulisi pyrkiä korjaamaan?

Vastaajien määrä: 15

Vastaukset
käytännön läheiseksi esim. laadunhallinjärjestelmän uudelleen ja uudelleen lähettäminen
Yksityiskohtaisempaa ohjeistusta - soveltamisoppaan päivittäminen.
Sähköinen asiointi ja keskitetty ilmoitusten käsittely. Silloin käsittelyresurssi olisi aina saatavilla, käsittelyaika nopeutuisi ja samalla jäisi turhat alueelliset tulkinnat pois. Ilmoituksen hintaakin voisi tarkista, jolloin pienempiä kohteita olisi mahdollista toteuttaa menettelyllä. Selventäisi myös tilanteita, joissa samaan kohteeseen toimittaa useampi toimija Mara-materiaaleja, etenkin jos raportointivelvoite koskisi materiaalitoimittajia.
Jälkivalvontaan resursseja, loppuraportointi kattavammaksi
Tarkentaa mitä tarkoitetaan lakisääteisellä suunnitelmalla. Miten sitä tulkitaan esim. yksityisteiden parantamiseen?
Tilaajan vastuu sekä työmaan valvonta korostuu. Valitettavan usein työmaan urakoitsija valitsee ns. halvimman vaihtoehdon jolloin välttämättä ei materiaalin laatu vastaa vaadittua.
Tarkempaa ohjeistusta. Soveltamisopas on nykyisellään hyvä, mutta sitä tulee päivittää.
Ylimääräinen tulkinnanvaraisuus poistettava "ammattimainen" ja "suunnitelmallinen", kun ei näitä oikeasti tarkisteta ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Kunnan viranomaisen toimivalta selkeytettävä ilmoituksissa, jotka ELY siirtää kuntaan. Rajat selville milloin kunta käsittelee ja miten? Tai kaikki ilmoitukset ELY:n eikä mitään siirtoja kuntiin, kun ei toimivaltaa kunnilla ole.
Ilmoituksen käsittelyn keskittäminen, niin että siihen olisi resurssi nopeaan ja tasapuoliseen käsitteilyyn.
Loppuraportti jää yleensä tekemättä, ellei siitä muistuteta. Muutamia kertoja houmutettu liian suuresta raekoosta betonimurskeen osalta.
Soveltamisohjeessa voisi olla tarkempi kuvaus pienimuotoisesta hyödyntämisestä, jolloin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi hyväksyä hyödyntämisen omavalvonnalla. Myös tarkempi kuvaus ammattimaisen ja ei-ammattimaisen hyödyntämisen rajasta.
Ilmeisesti toiminnanharjoittajat kaipaisivat lisäohjeistusta mm. rakennusvalvonnan osuudesta ilmoitusmenettelyssä. Jätteen käsittelyn ammattimaisuuden tai laitosisäädännön tulkinnasta tulisi saada virallinen kannanotto tai selvennys soveltamisohjeeseen.
Pyrkiä esim. viranomaiset tekemään samanlaisia ratkaisuja kaikkialla. Liian usein kuulee, että jotain ilmoituksessa esitettyä perustellaan sillä, että on muuallakin hyväksytty (vaikka ei MARA-asetuksen mukaista).
Metsäautoteihin pitäisi olla jonkinlainen lainsäädännöllinen peruste, samoin haja-asutusalueiden kohteisiin pitäisi olla selkeämpi lainsäädännöllinen ohjeistus.
MARA-ilmoitusten laatua voidaan toivottavasti jatkossa parantaa ainakin sähköisen asiointipalvelun kautta, kunhan sitä kehitetään nykyistä paremmaksi. Esimerkiksi tällä hetkellä ilmoitus menee sitäkin kautta läpi, vaikka tarvittavia rukseja ei olisi ruksittu tai liitteitä liitetty.
Aikataulutus on sellainen ongelma, johon myös toivoisin käsittelijänä lainsäädännöllistä helpotusta. Ymmärrän toiminnanharjoittajien tuskastumisen aikataulujen vaikeuden kanssa. Jotenkin ilmoitusten käsittelyn ja materiaalin käsittelyn/laadunvarmistamisen suhteen / materiaalin toimittamisen suhteen pitäisi saada parempi synergia. Vai onko ongelma nimenomaan se, että purkukohteiden tavara ei vain ole sijoituspaikkaa ja siitä pitäisi päästä äkkiä eroon? Voisiko tässä auttaa jokin mahdollisuus välivarastoida tavaraa tietyn ajan jossakin (luvanmukaisessa) paikassa? Siinäpä päähkinä purtavaksi!
Purkukohteissa liukoisuustestaukseen pitäisi tehdä ennakkoon riittävän laaja näytteenotto, jolla voitaisiin tehdä ehdollinen MARA-ilmoitus, joka lopullisesti rekisteröitäisiin luokitustestauksen jälkeen.

19. Minkälaisia esteitä alueellanne/toimialallanne on MARA-asetuksella säädeltyjen jättemateriaalien hyödyntämiselle?

Vastaajien määrä: 11

Vastaukset
ei ole
Soveltuvien rakentamiskohteiden puute. Ohjeistusta maanrakentajille ja kuntien rakennusvalvontaviranomaisille.
-Käytännössä suurimmat esteet ovat olleet pohjaveden pinnan taso. Joka ei ole pystytty todentamaan, että riittävä etäisyys pohjaveden kohteessa toteutuu tai savimaa ei ole riittänyt käsittelevälle viranomaiselle oletetun paineellisen pohjaveden poissulkemiseksi. -Joissakin hankkeissa aikataulu ei ole pystynyt odottamaan Mara-käsittelyä ja kohde on toteutettu jollakin neitseellisellä materiaalilla aikataulun takia.
Julkisissa hankkeissa kielletään usein Mara-asetuksen mukaisten materiaalien käyttö vaikka kohde olosuhteiltaan soveltuisi Mara-kohteeksi. Kaupungit sekä kunnat myös kieltävät omistamillaan kiinteistöillä rakennushankkeeseen ryhtyvää vuokralaista käyttämästä mara-materiaaleja. Näissä vedotaan siihen, että alueen käyttötarkoitus voi muuttua (vaikka kohde asemakaavoitettu esim. teollisuusalueeksi) tai että 20-30 vuokra-aika on liian lyhyt.
Asenteelliset esteet "uutta sen pitää olla", saatavuuden vaihtelu/ markkinoinnin puute.
Ilmoituksen käsittelyaika vaihtelee liikaa. Sen voi saada päivässä, mutta sen käsittely voi kestää myös kaksi viikkoa.
Peitetyn rakenteen ylittävät raja-arvot ovat estäneet hyödyntämisen ilman asfaltointia.
Joissakin hyödyntämiskohteissa, joissa hyödynnettävän jätteen korkeat haittapitoisuudet vaativat rakenteen asfaltointia, hyödyntämistä ei ole toteutettu.
Ilmeisesti ajoittain jätteen saatavuudessa on puutteita, jolloin esim. betonimurskaa joudutaan tuomaan kohteeseen useilta eri toimittajilta.
-
Suunnittelijoiden tietämättömyys materiaalien käytöstä.

20. Minkälaisia muita ongelmia ja haasteita MARA-asetuksen soveltamisessa on esiintynyt viranomaisten tai toiminnanharjoittajien näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 10

Vastaukset
näytteistäminen --> aikataulupaine
MARA-ilmoitusten ketjuttaminen. Samalle kiinteistölle tehdään useita MARA-ilmoituksia, jolloin herää kysymys onko kyseessä aito rakentamistarve, soveltuvan uusiomateriaalin puute vai jätteiden loppusijoitus.
-Käytettävän materiaalin minimimäärä ja kunnalliset ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaiset ilmoitukset. Joitakin kohteita "pallotellaan" kunnan ja ELY-keskuksen välillä, kun ei ole selvää millä menettelyllä hanke pitäisi toteuttaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei halua käsitellä ja ELY-keskus pitää liian pienenä Mara-menettelyyn. -Valvontaa ei juurikaan ole ollut, mikä varmasti on vaikuttanut siihen, että Maran mukaisesti hyödynnetyt materiaalit eivät aina ole olleet kovin laadukkaita. Tähän liittyy myös yleinen osaaminen hyödynnettävistä Mara-materiaaleista.
Haitta-ainetutkimuksia ei saada välttämättä juuri siitä kasasta jota hyödynnetään, vaan ympäristöluvan omaava jätteenkäsittely-yritykseltä saatu useita vuosia vanhoja haitta-ainetutkimuksia.
Jätteen ammattimainen ja laitospainainen hyödyntäminen tulisi avata selkeämmin. Kuntien ympäristönsuojelumääräykset antavat mahdollisuuden eräiden jätteiden pienimuotoiselle hyödyntämiselle ja käytännöt vaihtelevat ainakin eri ELYjen sisällä. Joissakin kunnissa hyväksytään suuriakin määriä pelkällä ilmoituksella, mutta vaaditaan kuitenkin MARA-asetuksen mukaisia testauksia. Tämän

kuullut omalla alueella toimivalta toiminnanharjoittajalta, joka tekee myös purkutöitä muualla Suomessa.

Ympäristöluvan ja MARA-asetuksen rajapinta. Milloin toiminnalle tulisi hakea ympäristölupaa ja milloin MARA-menettely on riittävä.

MARA-asetuksessa toimivalta on vain ELY:lla, joka siirtää ilmoituksia kuntaan vedoten "vähäiseen määrään". Vähäiseksi määräksi on ilmoitettu esim. 500 tonnia. Toiminta on kuitenkin suunnitelmallista ja ammattimaista. Kunnan viranomaisella ei ole MARA-asetuksen ilmoitusten suhteen toimivaltaa, mitä ihmettä näillä elyistä siirretyille ilmoituksille pitäisi tehdä? Palauttaa ELY:lle vedoten puuttuvaan toimivaltaan? Vai hylätä ilmoitus, kun ei ole toimivaltaa.

Ympäristöluvan vaatiminen? Tuntuu järjettömältä, kun MARA-asetuksen tarkoitus on helpottaa materiaalien hyötykäyttöä ja jos suuremmalla määrällä ilmoitus käsiteltäisiin ilmoituksena ELY:ssa.

Tulkintaongelma, milloin pienimuotoinen hyödyntäminen voidaan katsoa ammattimaiseksi ja laitospäiseksi hyödyntämiseksi. Onko mara-asetuksen mukaista hyödyntämistä aina, jos tehdään pienimuotoinen rakenne ammatin harjoittamista varten?

Pienimuotoisen hyödyntämisen raja epäselvä niissä kunnissa, joissa siitä ei ole säädetty kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Soveltamisohjeessa voisi asiaa avata tarkemmin, esim. että pienimuotoisen hyödyntämisen raja-arvo voidaan määrittellä kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Ja onko soveltamisalaa kuuluvaa hyödyntämistä, jos hyödyntää omassa toiminnassa tullutta betonimursketta omalla kentällä, jonka ulkopuolinen urakoitsija käy murskaamassa? Entä jos tämä on yritys, vaikuttaako asiaan, jos hyödynnettävä määrä jää alle kunnan määrittelemän pienimuotoisen hyödyntämisen rajan (jos sellainen on kunnassa määritelty).

Toiminnanharjoittajat eivät lue riittävän tarkasti ohjeita, eivätkä kaikki liitteet tule mukaan ilmoitukseen.

Jätteen teknistä kelpoisuutta ei ole yleensä osoitettu. Onko tarpeen osoittaa teknisen soveltuvuuden arviointi aina tarpeen? Miten se osoitetaan? Riittääkö ilmoittajan oma kannanotto soveltuvuudesta?

Loppuraportointi jää hyödyntäjältä yleensä tekemättä, ellei siitä muistuteta. Toiminnanharjoittajat ovat huonosti tutustuneet tai eivät ollenkaan sekä asetukseen että soveltamisohjeeseen.

Hyödynnettävän jätteen teknisen kelpoisuuden osoittaminen on yleensä turha, sillä hyödyntäjät kyllä tietävät, mitä jätettä kannattaa missäkin rakenteessa hyödyntää. Käytäntö on osoittanut, että betoni- ja tiilijäte soveltuvat hyvin sekä jakavaan että kantavaan kerrokseen, lentotuhka ja pohjatuuhka suodatinkerrokseen, kierrätysrenkaat ja rengasrouhe valleihiin ja asfalttimurske ja -rouhe rakenteen peittämiseen.

Haasteita on tuottanut asetuksen/soveltamisohjeen tulkinta tapauksissa, joissa asiat/ohjeistus eivät selkeästi käy ilmi asetuksen vaatimuksissa.

Esimerkinä asfalttirouheen ympäristökelpoisuuden osoittaminen: asetushan toteaa, että sitä ei pääsääntöisesti tarvitse osoittaa. Mutta entä sitten, jos se pitää osoittaa (jos alueella on käsitelty tai varastoitu polttoaineita)? Jäte-erästä otetaan näyte ja sen öljyhiilivetytyypitoisuudet menevät mitä ilmeisimmin asetuksen raja-arvojen yli! Mikä neuvoksi? Valveutunut käsittelijä ymmärtää tarkastella öljyhiilivetyjen jakeita - kevyet jakeet viittaavat polttoainepitoiseen pilaantuneisuuteen, raskaat jakeet taas kuulunevat asfaltin sisältämään bitumiin, joten olisi ihme, jos näitä raskaita jakeita ei näytteessä olisi. Mutta asetus ei erittele jakeita, asetuksen raja-arvot ovat yksioikoisesti koko öljyhiilivetyjen skaalalle C10-C40. Myöskään soveltamisohjeessa ei anneta tähän ohjeistusta. Asetusta kirjaimellisesti soveltaessa raja-arvojen ylittyminen aiheuttaisi kyseisen, testatun asfalttimurske-erän hylkäämistä asetuksen vastaisena. Asfalttimurskeen luovuttajilla ei myöskään ole välttämättä asetuksen mukaista laadunvarmistusjärjestelmää. Onko tämä peruste hylätä kyseinen jäte-erä?

Toinen on esimerkiksi tulkinta asuinrakentamiseen tarkoitettua alueesta. Jos kiinteistöllä on asuinrakennus, jonka pihalle halutaan parkkipaikka, voidaanko se hyväksyä asetuksen mukaisena? Entä, jos asuinrakennusta laajennetaan myöhemmin ja lisähuone tulee maralla rakennetun parkkipaikan päälle?

Jatkuvaa pohdintaa aiheuttaa myös se, mitä tarkoitetaan jätteen ammattimaisella hyödyntämisellä. Onko ammattimaisuudessa kyse hyödyntäjän ammattimaisuudesta vai maarakennustoimijan ammattimaisuudesta? Jos tilanhoitaja haluaa kiinteistölleen metsäautotien, tuleeko ammattimaisuus metsänhoitoon liittyvästä toiminnasta vai siitä, että ammattimainen maarakennusyrittäjä tekee väylärakenteen?

21. MARA-soveltamisohje on mielestäni selkeä

Vastaajien määrä: 24

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
	16,67%	58,33%	8,33%	16,67%	0%	2,25	2

22. Soveltamisohjeessa on liian paljon tulkinnanvaraisuutta

Vastaajien määrä: 24

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Hieman eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Medi-aani
	4,17%	37,5%	20,83%	33,33%	4,17%	2,96	3

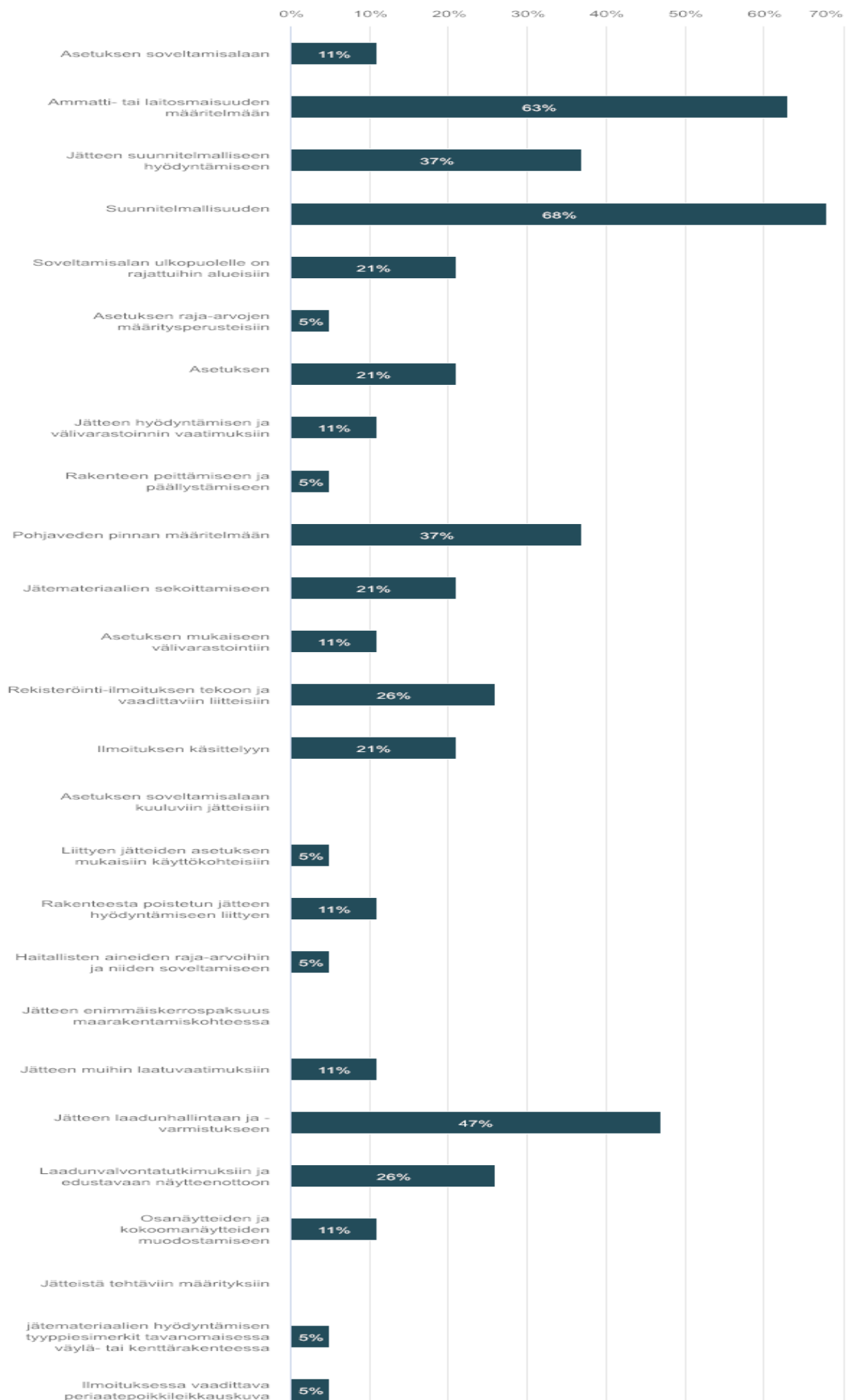
23. Erityisesti mihin soveltamisohjeen kohtiin tulkinnanvaraisuutta tai muutostarpeita liittyy? Voit valita useita vaihtoehtoja

Vastaajien määrä: 19, valittujen vastausten lukumäärä: 93

	n	Pro-sentti
Asetuksen soveltamisalaan	2	10,53%
Ammatti- tai laitospääntämisen määrittelyyn	12	63,16%
Jätteen suunnitelmalliseen hyödyntämiseen	7	36,84%
Suunnitelmallisuuden osoittamiseen	13	68,42%
Soveltamisalan ulkopuolelle on rajattuihin alueisiin	4	21,05%
Asetuksen raja-arvojen määrittelyperusteisiin	1	5,26%
Asetuksen määrittelykohteisiin	4	21,05%
Jätteen hyödyntämisen ja välivarastoinnin vaatimuksiin	2	10,53%
Rakenteen peittämiseen ja päällystämiseen	1	5,26%
Pohjaveden pinnan määrittelyyn	7	36,84%
Jättemateriaalien sekoittamiseen	4	21,05%
Asetuksen mukaiseen välivarastointiin	2	10,53%
Rekisteröinti-ilmoituksen tekoon ja vaadittaviin liitteisiin	5	26,32%
Ilmoituksen käsittelyyn	4	21,05%
Asetuksen soveltamisalaan kuuluviin jätteisiin	0	0%
Liittyen jätteiden asetuksen mukaisiin käyttökohteisiin	1	5,26%
Rakenteesta poistetun jätteen hyödyntämiseen liittyen	2	10,53%
Haitallisten aineiden raja-arvoihin ja niiden soveltamiseen	1	5,26%
Jätteen enimmäiskerroskorkeus määrittelykohteissa	0	0%
Jätteen muihin laatuvaatimuksiin	2	10,53%
Jätteen laadunhallintaan ja -varmistukseen	9	47,37%
Laadunvalvontatutkimuksiin ja edustavaan näytteenottoon	5	26,32%
Osanäytteiden ja kokoomanäytteiden muodostamiseen	2	10,53%
Jätteistä tehtäviin määrittelyihin	0	0%
Jättemateriaalien hyödyntämisen tyyppiesimerkit tavanomaisessa väylä- tai kenttä-rakenteissa	1	5,26%
Ilmoituksessa vaadittava periaatepoikkileikkauskuva	1	5,26%
Muut mitkä?	1	5,26%

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastaus-vaihtoehdot	Teksti
Muut mitkä?	Vaatimus 4 koordinaattia, kun on jo kumminkin asemakuva jossa kohde rasteroitu niin eikä riittäisi hyödyntämisalueen keskipiste --> 4 sijaan, koska hyödyntämisaluetta on eri muotoisia tarpeita.

24. Esimerkkejä havaituista tulkinnanvaraisuuksista ja miten näissä tilanteissa on toimitettu?

Vastaajien määrä: 13

Vastaukset
laadunhallintajärjestelmän käyttö maan kattavaksi ELYn käyttöön ---> tekee monesti aika raskaaksi liitetiedoston sekä sekaannus mahdollisuus. On riittänyt joillekin kerta lähetys, joillekin ohje on ohje.
Koordinaatti --> vastauksen 23 viimeinen kohta. On riittänyt joillekin 1 koordinaatti---> on osattu lukea asemakuvaa ja sitten ei
Rakentamisen suunnitelmallisuuden osoittaminen kohteissa, joissa ei vaadita MRL:n tms. lupaa tai hyväksyntää: metsäautotiet, pienet varastointikentät (joista ei useinkaan ole mainintaa kunnan rakennusjärjestyksessä), ympäristölupa vs. MARA-ilmoitus (onko ympäristölupa MARA-asetuksen tarkoittama suunnitelma (esim. jätteidenkäsittelyalueiden käsittelykentät)).
-Mara-käyttö on rajoitettu pohjavesialueilta, mutta käyttö on siitä poiketen eväty myös vesilain mukaisilla suoja-alueilla, jota asetuksessa ei ole mainittu.
Suunnitelmallisuuden osoittamiseen pyydetään yleensä aina kannanotto kunnan rakennusvalvonnasta. Ammattimaisuudesta ja laitospaisuudesta on keskusteltu kuntien kanssa ja pyritty löytämään yhteinen toimintatapa. Tulkintana on yleensä, että jos jäte syntyy omalla tontilla omista rakennuksista niin sen voi hyödyntää kunnan ilmoituksella. Ulkopuolisesta purkukohteesta tai purkufirmalta vastaanotettu jäte hyödynnetään ainoastaan MARAlla määristä riippumatta. Käytännöt tuntuvat kuitenkin vaihtelevan valtakunnallisesti, vaikka oman ELYn alueella linja olisi löydetty.
Välttämättä rekisteröintiä laadittaessa ei ole mahdollisuutta esim. koekuopan kaivuuseen.
Metsäautotiet ja yksityistiet, maatilojen varastointikentät. Kunnan rakennusviranomaisilta ei välttämättä saa kirjallista viestiä siitä, onko rakennuskohde heidän puolestaan ok vaikka se ei vaatisi MRL:n mukaisia lupia tai siitä ei olisi mainintaa kunnan rakennusjärjestyksessä.
MARA-asetuksessa toimivalta on vain ELY:lla, joka siirtää ilmoituksia kuntaan vedoten "vähäiseen määrään". Vähäiseksi määräksi on ilmoitettu esim. 500 tonnia. Toiminta on kuitenkin suunnitelmallista ja ammattimaista. Kunnan viranomaisella ei ole MARA-asetuksen ilmoitusten suhteen toimivaltaa, mitä ihmettä näillä elystä siirretyille ilmoituksille pitäisi tehdä? Palauttaa ELY:lle vedoten puuttuvaan toimivaltaan? Vai hylätä/ jättää käsittelemättä ilmoitus, kun ei ole toimivaltaa. Ympäristöluvan vaatiminen? Tuntuu järjettömältä, kun MARA-asetuksen tarkoitus on helpottaa materiaalien hyötykäyttöä ja jos suuremmalla määrällä ilmoitus käsiteltäisiin ilmoituksena ELY:ssa.
Paineellisen pohjaveden huomioiminen savimaan osalta. Merenpinnan korkeus pohjavesipinnan korkeuden määrittämisessä.
Pohjaveden pinnan tasoa ei ole aina osoitettu. Karttatarkastelu tulkinnanvarainen asia, miten karttatarkastelun perusteella voidaan määrittellä pohjavedenpinnan taso, tähän yleensä vaadittu lisäselvitys tai koekuoppa. Miten etäällä oleva kaivo tai lammen pinta voidaan vielä hyväksyä pohjavedenpinnan tason määrittelystä, puhutaanko esim. muutamasta sadasta metristä?
Mikäli kohteeseen ei ole tarvittu asetuksessa mainittuja MRL:n ym. mukaisia lupia tai ilmoituksia, eikä kohteessa ole ympäristölupaa tai kunnan rakennusjärjestyksessä ei ole mainittu asiasta, ollaan hyväksytty myös kunnan rakennusvalvojan sähköposti/kirje, että kohde ei tarvitse kyseisiä lupia/ilmoituksia.
Muutaman kerran on jouduttu huomauttamaan liian suuresta raekoosta, jolloin osa hyödynnettävästä jätteestä on murskattu uudelleen. Pohjaveden pinnan tason määrittäminen pelkällä karttatarkastelulla ei ole riittävä, vaan ollaan vaadittu esim. koekuopan kaivaminen ja siihen mahdollisesti kertyneen vedenpinnan tason ilmoittaminen (valokuva ja mittanauha).
Ammattimaisuuden/laitospaisuuden osoittaminen on toki aina tapauskohtaista harkintaa, mutta kuitenkin koko Suomessa tähän tulisi olla yhtenevät perusteet. Tulkinnat eri puolilla Suomea tuntuvat olevan erilaisia. ELYjen tulkinta ei oikein taida olla linjassa SYKEN/ministeriön tulkinnan kanssa.
Liitteiden pakollisuus paremmin esiin. Ilmoituslomakkeessa/YLVAssa vahvemmin tuotava esiin pakollisuus tai YLVAssa estettävä, ettei lomaketta voi lähettää ellei tarvittavat liitteet mukana.
Laadunhallinnasta todella kirjavaa tulkintaa. Esitetään jätelain 120 §:n mukaista suunnitelmaa jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämisestä, joka sekin ympäripyöreänä ja mitään sanomattomana.

- Asfalttimurskeen osalta on menetelty niin, että jos näyte on tutkittu ja öljyhiilivetyjen pitoisuudet ylittyneet, on katsottu jakeita ja mikäli näyte sisältää lähinnä raskaita jakeita, sen on katsottu johtuvan bitumista ja jäte-erä on hyväksytty hyödynnettäväksi.

- Asuinrakentamiseen tarkoitetuissa kohteissa on tehty niin, että pienet omakotitalotontit on katsottu kokonaisuudessaan kuuluvan asuinrakentamiseen tarkoitettuun alueeseen. Jos on kyse esimerkiksi rivitalotontista, jossa asemapiirroksen on merkitty parkkialue, on tämä toki hyväksytty maranmenettelyyn. Tilakiinteistöjä koskevissa kentissä joutuu pohtimaan tarkkaan, onko kenttä asuinrakentamiseen tarkoitettua aluetta vai ei. Selkeästi asuinrakennuksen pihapiiristä erillään oleva kenttä on hyväksytty, mutta joskus kenttiä halutaan myös ihan piha-alueelle - no, yleensähan autoille osoitetaan parkkialue ihan kodin vierestä, mutta missä kohtaa alue ei varmasti enää ole asuinrakentamiseen tarkoitettua, on vähän veteen piirretty viiva. Ainakin rakennuksen välittömässä läheisyydessä olevat kentät on hylätty, koska rakennusta on mahdollista laajentaa.

- Periaatepoikkileikkauksista emme ole enää penänneet antureiden ja paalujen alapuolisia kuvia. Nämä asiat eivät ole ympäristöviranomaisten substanssia vaan lähinnä teknistä asiaa, johon meillä ei ole asiantuntemusta puuttua. Hyödyntäjä on kuitenkin vastuussa rakenteen asetuksenmukaisuudesta ja teknisestä kelpoisuudesta.

25. Miten asia tulisi mielestäsi muuttaa soveltamisohjeessa?

Vastaajien määrä: 11

Vastaukset
Muutos tekstillä.
Täsmentämällä ja tarkentamalla ohjetta ko. osin.
Huomioida myös vesilain mukaiset suoja-alueet soveltamisalassa. Järkeistää nykyinen käytäntö suunnitelmallisuuden perustana olevasta lupatarpeesta, jotta ilmoitus voidaan käsitellä.
Tarkka määrittelmä pienimuotoiselle: milloin hyödyntäminen kuuluu MARA:n piiriin, ja milloin kunnan hoidettavaksi
Tulisi kirjoittaa yksiselitteisesti mikä on ammattimaisen ja laitospäivän jätteenkäsittelyn hyödyntämistä.
Ylimääräinen tulkinnanvaraisuus poistettava "ammattimainen" ja "suunnitelmallinen", todettaisiin vain että ELY käsittelee kaikki ilmoitukset, eikä arvioisi näitä tulkinnanvaraisuuksia lainkaan. TAI näiden osalta ilmoitukseen pitää liittää dokumentit, joilla em. asiat on osoitettava. Mutta esim. MRL:n mukaisen ilmoituksen tekeminen tai luvan hakeminen vaikkapa varastokentän tekemiseen vaihtelee kunnittain (rakennusjärjestykset). Tästä johtuen suunnitelmallisuutta tai ammattimaisuutta ei pitäisi kytkeä mahdolliseen luvan/ilmoituksenvaraisuuteen.
Merenpinta ei korreloi hyödynnettävää pohjavettä.
Jätteen käsittelyn ammattimaisuuden tai laitospäivän tulkinnasta tulisi saada esim. ministeriön virallinen kannanotto tai selvennys soveltamisohjeeseen.
Määrittää paremmin ammatti- tai laitospäivän. Pyrkä avamaan, milloin hyödyntäminen ei kuulu MARA-asetuksen piiriin vaan kunnan viranomaiselle ja/tai ympäristölupaa vaativaksi.
Kaikkiin edellä mainittuihin selkeämpi, rautalangasta väännetty ohjeistus. Kun asetuksen soveltaminen ei kuitenkaan salli omin päin tulkintoja, niin silloin pitäisi olla niin, että sen soveltaminen ei myöskään jätä tulkinnanvaraa kenellekään.

26. Miten MARA-asetuksen soveltamisohjetta tulisi mahdollisesti selkeyttää ja jatkokehittää?

Vastaajien määrä: 15

Vastaukset
Ottaa nyt kenttäolosuhteista data talteen ja tehdä muutoksia käyttökokemuksiin kelpoisiksi.
Nykyisellään ohje on hyvä, mutta sitä voisi päivittää aika ajoin.
Sähköinen ilmoitus, jossa opastava täyttö.
Esimerkkejä taulukkomuodossa
Ohje on nykyisellään selkeä ja hyvä, mutta vaatii vähemmän tulkinnanvaraisuutta tiettyihin kohtiin, joita yllä olevissa vastauksissa on tuotu esille.
PS. Suomessa on myös maantieteellinen alue nimeltään Itä-Suomi. Näytti puuttuvan kysymyksestä 2 Toiminta-alueeni...
Sähköinen palvelu jossa olisi karttapalvelu mukana mihin merkitä hyödyntämisalue.
Ei liity soveltamisohjeeseen, mutta YLVA-järjestelmä tulisi saada toimimaan paremmin MARA-menettelyn tukena, nykyisellään YLVA ei anna lisäarvoa MARA-menettelyyn lukuun ottamatta sähköistä ilmoitusta. Kahden järjestelmän systeemi (YLVA/USPA) on sekava. Samat tiedot tallennetaan sekä Ylvaan ja Uspaan. Jos ELY-keskuksessa on useampia MARA-ilmoitusten käsittelijöitä, kukin näkee YLVA:sta vain itse tallentamansa kohteet. VAHTI:in tallennettuja kohteita näe YLVA:sta. YLVA:sta puuttuu karttapohjainen paikkatietoaineisto, jossa olisi nähtävissä samalle alueille aiemmin tehdyt MARA-ilmoitukset.
- Ohjeita jälkivalvontaan. Onko MARA-menettelyssä tarkoituksena, että kohteita käydään tarkastamassa paikan päällä? Tehdäänkö muistio, mihin se tallennetaan? Kysymys on ilmoitusmenettelystä, millä resursseilla jälkivalvonta on tarkoitus tehdä? Miten menetellään, jos loppuraporttia ei saada, jos rakentamista ei ole saatettu loppuun tai se ei ole ilmoituksen mukaista?
Turha tulkinnanvaraisuus poistettava.
Esimerkkitapaukset pohjaveden pinnan määrittämisen osalta, huomioiden alueen kuivatus yms.
Esim. liitteeksi esimerkkitapauksia tulkinnanvaraisista asioista.
Käytännön esimerkeillä selkeyttää erilaisia tulkintoja aiheuttavista tilanteista ja seikoista.
Sovellisoheje tulisi ehdottomasti saada myös ruotsiksi. Alueella on myös paljon ruotsinkielisiä toimijoita, jotka tarvitsisivat ihan samalla lailla ohjeistusta varsinaisen asetuksen ja ymparisto.fi -nettisivujen lisäksi.
Ohjeessa tulisi selkeyttää ympäristöluvan ja MARA-ilmoituksen eroa/käyttöä. Esim. voidaanko MARA-ilmoituksella aloittaa toiminta, jolle haetaan joka tapauksessa myös ympäristölupa - tätä esitetään viranomaiselle nykyään usein. Tarkoitushan on aloittaa ympäristöluvitettava toiminta nopeasti, kun ympäristöluvan saaminen kestää. Ympäristölupahakemuksista jätetään mahdolliset jätteen hyödyntämiset pois ja esitetään tehtäväksi MARA-ilmoituksella. Kyseessä voi olla vuosia kestävä hanke, joka toteutetaan saatavilla olevan jättemateriaalin mukaan eikä todellisen kiiretarpeen mukaan.
- Lisää selkeyttä, seikkaperäisempää ohjeistusta. Myös asetuksen vaatimukset pitäisi olla linjassa soveltamisohjeen kanssa. - Esimerkkejä kohteista, joissa asetusta voidaan soveltaa tai millaiseen se ei sovellu, tarkempaa ohjeistusta lainsäädännölliseen puoleen esim. haja-asutusalueiden kohteista. - Asfalttimurskeen ympäristökelpoisuuteen ohjeistus, joka ei jätä tulkinnanvaraa kokemattomallekaan käsittelijälle vaan siten, että tieto löytyy ohjeistuksesta suoraan, miten menetellä raja-arvojen tulkinnan kanssa. - Myös metsäautoteihin jotain "kättä pidempää" viranomaiselle, jotta kohteiden suunnitelmallisuutta olisi helpompi edellyttää.
Palakoko jakavan materiaaleissa tulisi olla 150 mm